VARÁZSDOBOZOK

(Képriportunk a 16–18. oldalon)

FOTÓ: KARASZ LAJOS

85/30

XL. ÉVF. • 1985. OKTÓBER 31. • ÁRA: 4,50 Ft

PAJTÁS

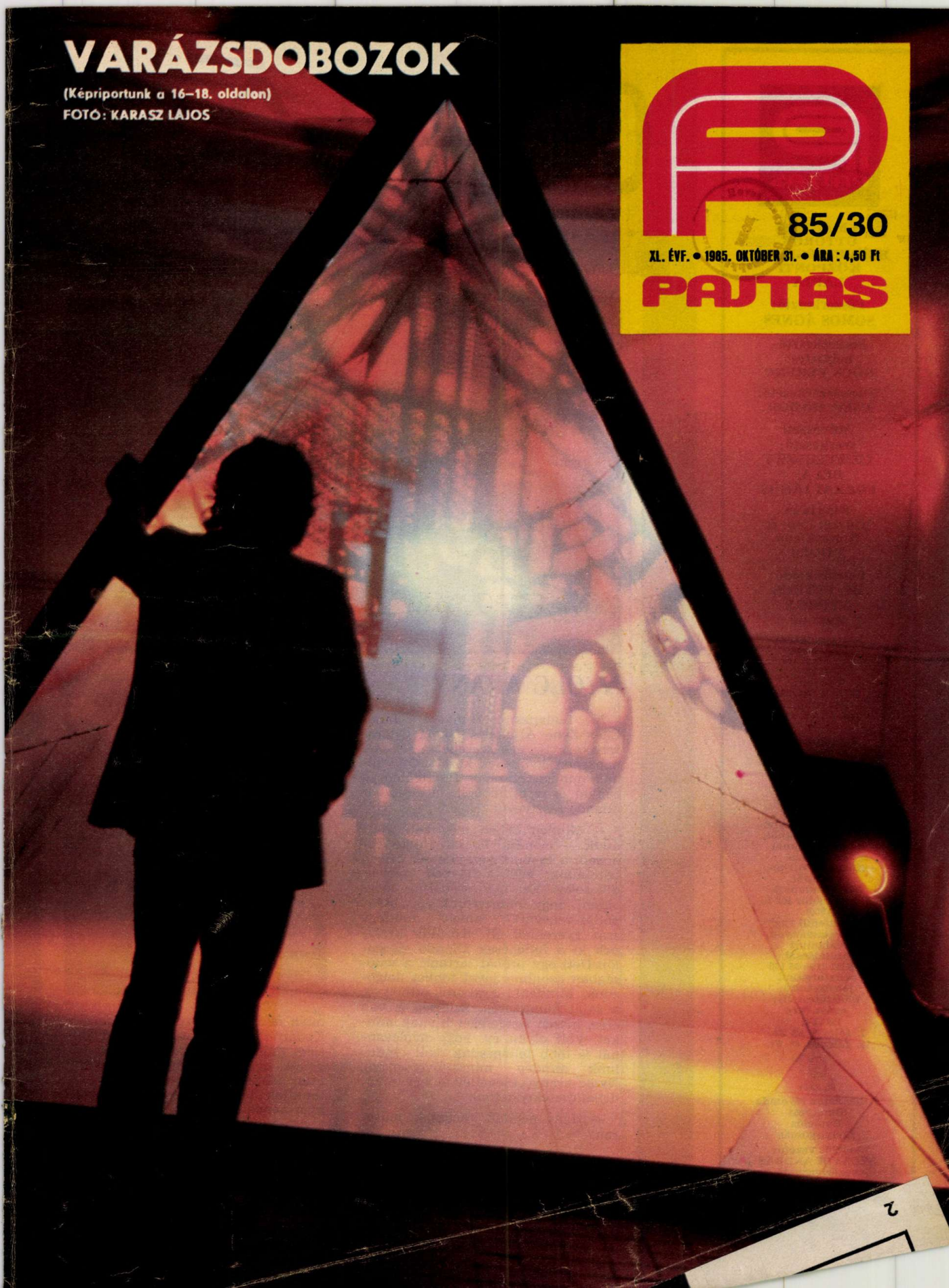

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő:
CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA,
FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség:
Budapest,
Jászai Mari tér 5.
1397
Telefon:
321-987, 321-988, 321-989
Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508.
1397

Kiadóhivatal:
Budapest,
Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj:
egész évre
153 Ft,
I. félévre 85 Ft,
II. félévre 68 Ft.

85.2344

Athenaeum Nyomda
Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

ÓRIÁS

NYOLC ARANY

A budapesti Hunyadi János Ének-Zene Általános Iskola Citerazenekara tíz éve szerepel a legjobb népzenei együttesek között. Ott vannak minden országos fesztiválon, a zánkai és a csillebérci úttörőtábor állandó résztvevői.

— Minden évben meg kell újulnunk — mondja Pocsai Ildikó tanárnő, a csoport vezetője —, hiszen pótolnunk kell a távozó nyolcadikosokat. Ezt úgy próbáljuk megoldani, hogy létesítettünk egy „utánpótlás-zenekart", amely mintegy száz gyerekből áll. Közülük kerülnek ki a fellépések állandó szereplői. Heti egy próbát tartunk, a valóságban azonban jóval többet dolgozunk. Mindenki gyakorol otthon is, a saját hangszerén. Szükség is van erre, hiszen rengeteget hívnak minket. Volt olyan év, hogy nyolcvannál is több fellépésünk volt. Indulunk minden minősítőversenyen. Nyolc arany-oklevéllel és egy nívódíjjal dicsekedhetünk.

— Hány népdalt tartanak műsoron?

— Több mint nyolcvanat. Ha egyfolytában játszanánk, körülbelül egy órán át szórakoztathatnánk a közönséget. Volt már tévéfelvételünk, játszottunk a parlamenti fenyőfaünnepségen, de szerepeltünk az Operaházban és a Zeneakadémián is. Nem egyszer játszottunk a Kodály-módszert tanulmányozó külföldi csoportok előtt. Büszkék vagyunk arra, hogy hangversenyünk után néhányan vásároltak citerát, és tanultak tőlünk egy-két szép magyar népdalt.

— Készül-e a zenekar valamilyen új erőpróbára?

— Az 1986-os fesztiválról sem maradhatunk le! Szeretnénk addig minél több népdalt és dalcsokrot megtanulni, és a magyar népzenét a lehető legszélesebb körben megismertetni és megszerettetni.

MOZAIK

OSSZEÁLLÍTOTTA: NÁDASI TIBOR

NEMCSAK NYÁRON

A hűvösebb napok beköszöntével sem alszik téli álmot a Balatoni Úttörőváros. Háromhetes turnusokban váltják egymást a táborozók.

— Milyen művészeti, művelődési programokat terveztek az iskolaévben táborozók számára? — kérdeztük Molnár Józsefet, az úttörőváros művelődési központjának vezetőjét.

— Rendszeresen lesz filmvetítés, amatőr együtteseknek teremtünk alkalmat a bemutatkozásra, olyan neves politikai dalosok lesznek a vendégeink, mint Dinnyés József vagy Csizmadia Sándor, és tervezünk egy élő Delta adást is, vagyis a Delta televíziós stábját látjuk majd vendégül körünkben. Természetesen minden turnusnak lesz alkalma arra is, hogy művészi esteken mutassa be saját tudását.

NEMZETKÖZI BARÁTSÁG

— Mi erre az úttörőévre a közösségi játékok közül az „Érteni egymást!" címűt választottuk. Harmincan járunk a nyelvi tagozatos osztályba. Igaz, még csak ötödikesek vagyunk, de annyit már tudunk oroszul is, franciául is, hogy a mindennapi életünk dolgait meg tudjuk fogalmazni, el tudjuk mesélni levelezőpartnereinknek.

— A tanórán kívül nyelvi klubba is járunk minden héten egyszer, ott van alkalmunk megbeszélni a leveleket. Szovjet barátaink címét ottani gyermekújságokból kerestük ki. A francia gyerekek pedig, akiknek írunk, egy bordeaux-i iskola tanulói. Az ő címüket az osztályfőnökünk kérte el tőlük, amikor ösztöndíjjal Bordeaux-ban járt.

— Már kiválasztottuk a nekünk kedves tizenkét szót is a „Nemzetközi gyermekszótárhoz". Íme: barátság, hír, iskola, játék, kenyér, könyv, muzsika, nyelv, otthon, ruha, szeretet, természet.

A GALÉRIA A GALÉRIÁBAN

A zánkai úttörővárosban található páratlan művészeti intézmény, a már több, mint egy évtizedes múltra visszatekintő Gyermekalkotások Galériája már többször szerepelt a Pajtásban. A negyvenedik évforduló alkalmából úgy tervezik, hogy a gyűjtemény gazdag anyagából a Magyar Nemzeti Galériában rendeznek kiállítást jövő májusban. Ugyanakkor a szintén zánkai székhelyű Úttörőtörténeti Múzeum a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban mutatkozik be a szélesebb közönségnek.

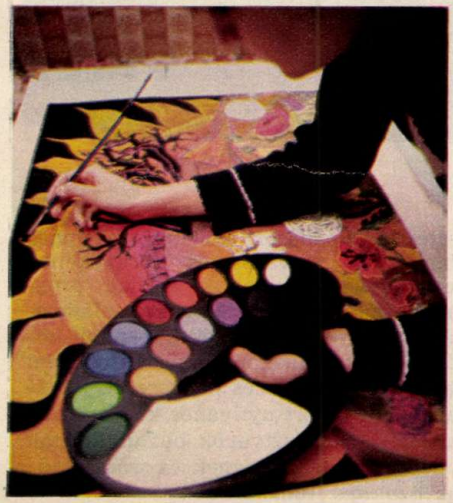

HUSZONHÉT VADRÓZSA

Európa öröme a címe a Belgrádban minden évben megrendezett eurovíziós gyermekfesztiválnak, amelyen az idei őszön az Építők Szakszervezete „Vadrózsák" népitáncosainak gyermekcsoportja képviselte hazánkat.

— Óriási meglepetés és öröm volt nekünk ez az utazás — mondja Berdó Judit, a csoport vezetője —, úgy gondolom, hét éve tartó művészeti munkánk jutalmául kaptuk.

— Hányan vannak a csoportban?

— Hatvanöten, és ebből huszonhét gyerek jutott el Belgárdba.

— Hogyan választották ki őket?

— Nevetni fog: az énektudásuk alapján. A tánctudásuk ugyanis annyira azonos színvonalú, hogy azt kellett néznünk, ki bírja jobban tüdővel, torokkal az éneklést tánc közben, a színpadon.

— Mit mutattak be?

— A rendezők kérték, hogy mutassunk be eredeti népi gyermekjátékokat. A mi műsorunkban ilyen Foltin Jolán: Szállj elő, zöld ág és dr. Osskó Endréné: Tavaszvárók című koreográfiája. A táncos számunk pedig Szabadi Mihály Szőlőtaposója volt.

— Mennyit kell gyakorolnia egy táncosnak?

— Hetente kétszer másfél órát próbálunk.

— Legfontosabb teendőjük az új úttörőévben?

— Magunkhoz, hírünkhöz méltó színvonalon szerepelni a jövő májusi országos fesztiválon.

A ZENE TÍZ NAPJA

Debrecen város adott otthont augusztus 10—19-e között a népzenei alkotó tábornak. A Lőwy Sándor Úttörőház immár negyedik alkalommal látta vendégül az ország különböző pontjairól érkezett együtteseket. A tábor ideje alatt a gyerekek műhelyfoglalkozásokon javították hangszeres technikájukat, és megismerkedtek Hajdú-Bihar megye tájjellegű zenei anyagával. Esténként szórakoztató és módszertani jellegű hangversenyek, szakmai viták, ismeretterjesztő előadások követték egymást. Napközben a város és környékének nevezetességei kínáltak gazdag programot, majd népművészekkel találkozhattak a gyerekek. Játékos keretek között maguk is megpróbálkozhattak népi használati tárgyak és hangszerek készítésével. A tábort nyilvános koncert zárta, melyen a résztvevők bemutatkoztak a debreceni közönségnek és számot adtak szakmai tudásukról.

CSIP-HÍR

— Halló, Karsai Gizella? Mi igaz abból a hírből, hogy a CSIP ifjúsági és gyermek pantomim együttes föloszlott?

— Semmi! Hacsak egy húsz tagú, folyamatosan dolgozó csoportot nem lehet megszűntnek tekinteni.

— Tehát minden rendben?

— Igen, dolgozunk. Vannak, akik „kiöregedtek", és elmentek, és vannak újoncok. Különösen a 12—16 éves fiúkat várjuk most, belőlük van kevés. November tizedikéig tart a „toborzás", addig lehet jelentkezni a csepeli úttörőházban, Posztógyár utca 2. szám alatt, kedden és csütörtökön három után, vagy a 147-864 telefonon bármikor.

— Lesz-e új műsorotok az idén?

— Úgy tervezem, készítünk egy gyermekműsort és egy ifjúsági műsort is,

A NÉPZENE A LEGJOBB ISKOLA

A pécsi Kertvárosi Citerazenekar 1977-ben alakult tíz fővel. Azóta több, mint húsz általános iskolást foglalkoztat a szakkör. Megalakulásától kezdve, minden évben sikerrel szerepelnek tagjai a mohácsi népdaléneklési és népi hangszeres versenyen. Szívesen lépnek fel szociális otthonokban, óvodákban, s a megye különböző kulturális rendezvényein. Kétszer nyerték el a „Kiváló szakkör" címet, 1985-ben pedig kiérdemelték a megyei úttörőelnökség nívódíját. Részt vettek a nyári debreceni Országos Népzenei Táborban is.

— Nagyon hasznosnak, jónak látom az ilyen, országot érintő találkozókat, táborokat — mondja Tóth Csaba, az együttes vezetője. — Sok értékes anyagot és tapasztalatot gyűjtöttünk ez alkalommal is. Felhasználom az alkalmat, hogy minden pajtásnak felhívjam a figyelmét: a népzene a legjobb iskola minden zene megértéséhez, és ahhoz, hogy meg tudjuk ítélni egy-egy zenemű minőségét!

de ezekről még korai lenne beszélni. Szeretném, ha az idén valamivel kevesebb fellépésünk lenne, és több energiát fordíthatnánk a műhelymunkára, a technika tökéletesítésére. Evégett például bevezetjük új „tantárgyként" a vívást, és továbbra is meghívunk olyan neves szakembereket, mint Montágh Imre, vagy Keleti István, vagy a Karsai-együttes hozzánk látogató pantomimes barátai.

TUDÓS INASOK

A Tájak—Korok—Múzeumok mozgalom népszerűsége évek óta töretlen. Az idei, közösségek számára meghirdetett játék címe: Hazai tájakon, vándorkönyvvel a tarisznyámban. A résztvevők, akik középkori meterlegények módjára vándorolnak, hogy így ismerjék meg szülőföldünk történetét, kultúránk fejlődését, nemzeti értékeinket, már meg is kapták vándorkönyvüket az „anyacéhtől".

A budapesti Irányi utcai Általános Iskola helytörténeti szakköre már három éve vesz részt a Tájak—Korok—Múzeumok mozgalomban. Először a felvilágosodás korával ismerkedtek, tavaly a Tanácsköztársaság emlékeivel, most pedig egy régebbi kort választottak, Mátyás idejét. Hegedűs Jánosnétól, a szakkör vezető tanárától megtudtuk, hogy a 15—20 hetedikes és nyolcadikos nemcsak önálló kutatómunkát folytat, hanem ők készítik el az iskola rádiója számára havonta az eseménynaptárt, legutóbb a fegyveres erők napjára ők állították össze a történelmi és mozgalomtörténeti kérdéseket.

A szakkörből már tízen voltak jutalomtáborozáson.

ÓRIÁS MOZAIK

Mátyás király és az igazmondó juhász. Megálmodták, festették, szabták, ragasztották és most előadják — bábukkal

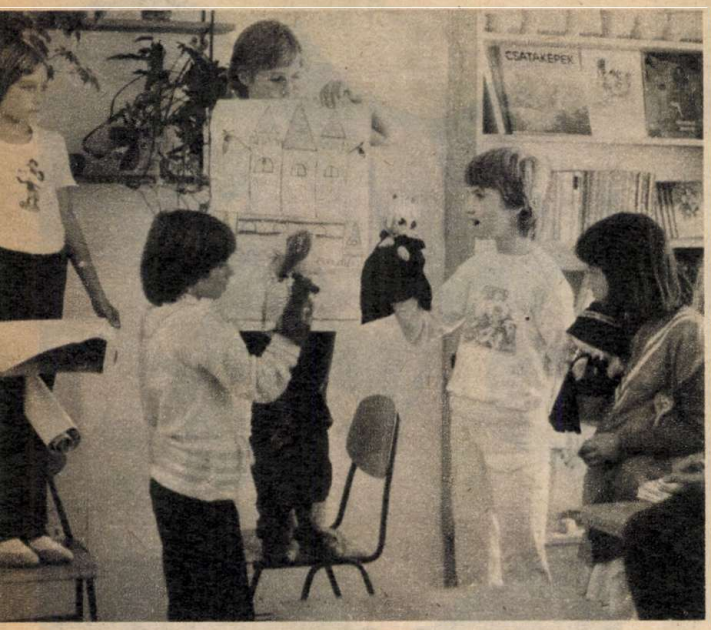

Sakk a falon. Fölnagyítva, hogy a játszmát az osztályban mindenki láthassa, hiszen a negyedikeseknek sakkórájuk van

Ugye, voltak már gyönyörűséges álmaid? Olyanok, hogy nincs házi feladat, nem kell bukástól tartani...

S ugye, voltak már rémlátomásaid? Hogy elfelejtetted megcsinálni a házi feladatot, bukásra állsz...

Most elmesélek egy történetet. Nem álom ez, és nem is mese, s nem a távoli jövő, hanem a jelen. Sőt, huszonnyolc nagyon szerencsés törökbálinti tizenévesnek ez már négyéves múlt. Az ő életükben ugyanis ez a történet akkor kezdődött.

Iskola Törökbálinton is van. Vadonatúj és kísérleti jellegű. E képességfejlesztési kísérletet tizenöt évvel ezelőtt indította el dr. Zsolnay József oktatáskutató, tudományos osztályvezető.

Itt is reggel nyolckor csöngetnek be, mint az ország többi iskolájában, tanteremben tanulnak az osztályok, asztaloknál ülnek, s táblára írnak. Ám az itteni negyedikesek csak fél ötkor indulnak haza. Viszont nincs házi feladat. Nem kötelező az iskolaköpeny, a táska — mit is raknának bele? — nincs bukás. Nem azért, mert a tanárok nem akarnak buktatni, hanem mert abból indulnak ki, hogy minden gyerek mindenre megtanítható, csak ehhez kinek több, kinek kevesebb idő kell. S mert nincs bukás, az osztályozás az elégségesnél kezdődik. Mert osztályozás azért van. Minden olyan tárgyban, mint más általános iskolákban. Igenám, de a törökbálinti iskola negyedikeseinek huszonnégy tantárgyuk van. Első hangzásra ugye, milyen félelmetes? De aztán látva a játékos, önfeledt órákat, bizonnyal minden gyerek szíves-örömest volna itt diák. Sakk, videozás, filmezés, számítástechnika, műemlékvédelem, emberismeret, virágkötészet, honismeret, népművészet... Egyszóval csupa izgalmas dolog, melyhez mai modern világunkban illik konyítani valamicskét. Ráadásul ezeket a tárgyakat nem osztályozzák, csak értékelik.

No, de itt szakítsuk meg a történetet, és kukkantsunk be egy órára. Pardon. Kukkantani sem kell, mert népitánc következik a széles folyosón. A negyedikeseknek csak a fele van itt, a többiek németórán vesznek részt. Az óra felénél cserélnek. Tanárnőjük, Zsolnay Józsefné bekapcsolja a magnót.

— Sima cifrával jobbra kezdjetek. — Kicsit később. — Akinek a nevét mondom, beáll a körbe és improvizál a zenére. — Majd megint később. — Csuklófogás. Fiú és lány együtt kisharangot táncol. Gábor, a párodat nézzed! — Elhallgat a zene. — Kifújtátok magatokat? Tiborc, nagyon ügyesen és keményen csináltad, igaz, Anikó remek partner volt. Pinehésképpen álljatok körbe, fogjátok meg egymás kezét, csárdást járunk. Énekeljünk halkan: Haragusznak a batai gazdák. Remek, elég. Figyeljetek, én fütyülök és az egészet kánonban táncoljuk.

A társaság fél óra múlva sóhajtozik a fáradtságtól, de láthatóan élvezik a dolgot. S majd elfelejtem. Marika néni is velük együtt táncolt.

— Fáradtak vagytok?

— Nem! — hangzik a válasz kórusban.

— Szerettek iskolába járni?

— Igen. Itt senki se mondja, hogy na most gyerekek tanulás, mégis tanulunk. Mert van tanulás, de játék is — válaszol Pávlicz Anna.

— Ahogy elnézem, túl sok tantárgyatok van.

A feleletet ismét kórusban kapom: nem sok.

— Azért nem sok a huszonnégy, mert úgy tanulunk, mintha nem is tanulnánk — jegyzi meg Hankó Tiborc.

— Mit szerettek a tévében nézni?

Kórusban: meséket és krimiket. Meg a Surdát, és a Parabolát, mert vicces.

— Milyen újságot olvastok?

— Nők Lapját, Népsportot, Élet és Tudományt, Új Tükört, Népszabadságot.

— A Népszabadságot miért kedvelitek?

— A politikai hírek miatt — tájékoztat a picurka lány, Kovacsik Annamária. — Most is tudtuk, hogy Lázár György Japánban járt. Beszélgettünk róla.

— Mi a hobbitok?

Kórus: — A bélyeggyűjtés. (Mindnyájan gyűjtik. Még elsőben a tanárok kezdeményezték, s azóta többségüknek szenvedélyévé vált, s igen komoly kollekciók jöttek össze.)

Németóra. Légzőgyakorlattal kezdenek. Hangosan számolnak, majd suttogva. Leülnek. Heffner Imréné, Kati néni csak németül beszél. A tizenhárom gyerek egyik fele az írás munkafüzetben kap feladatot, a másik az olvasókönyvből. Felszólító módba kell tenni szavakat, s mondatot alkotni velük. Egyre jobban belelendülnek. Megszólal a csengő. Kati néni: — Gyerekek, sajnos, be kell fejezni.

Osztály: — Ne. Még ne! Így engem vesznek rá, hogy legyek a közönség. Ekkorra már együtt az egész osztály. S a folyosón, a szünetben nagy élvezettel előadják Lázár Ervin Dömdödöm című játékát. A következő óra ugyanis a bábozásé.

A törökbálinti negyedikeseknek van egy csodálatos könyvük, a Képes vagyok rá... Nos, ebben pontokba szedve minden tantárgy osztályozási és értékelési követelményét megtalálhatják a tanulók és a szülők egyaránt. Vagyis mindenki tisztában lehet vele, mit kell tudnia, ha azt tűzi célul, hogy ő irodalomból „jelest", színjátszásból vagy illemtanból pedig „nagyon jó" értéke-

MICSODA SULI?

Hogy is? Pantomimóra előtti meditáció

A matematika itt is ugyanolyan nehéz. Vagy mégsem?

lést akar. Félreértés, vita kizárva, hiszen a módszer a tanári szubjektivitást szinte teljesen kizárja az osztályzásnál.

Szajcz Anita meséli:

— A Képes vagyok rá-ban mindent megnézhetek. Például, hogy a jeles matematika osztályzatért mit kell teljesítenem. Ha nem tudom, mindennap gyakorolok, s így nem érhet meglepetés. A tanár nem mondhatja: na, fiam, ezt te nem jól csináltad, egyest kapsz.

Nem is olyan rég, az iskola igazgatója, dr. Németh István magyarázta, hogy az elsősöknél nincs piros pont és fekete pont rendszer. Mert a gyerek ne a piros pontokért tanuljon, hanem, hogy tudjon táncolni, fotózni... Vagyis azért tanuljon, hogy tudjon.

Tarpai S. Anikó
Fotó: Wagner Margit

ZSIBONGÓ

NAPTÁR

A világ takarékpénztárainak 1924-es, első kongresszusa határozatot hozott, melynek értelmében minden esztendő októberének utolsó munkanapján TAKARÉKOSSÁGI VILÁGNAP-ot tartunk. Ennek az eseménynek most, kimerülő nyersanyag-, és energiakészleteink adnak különös aktualitást, ezek teszik időszerűvé. Hiszen a takarékosság nemcsak forintokban, azaz pénzben mérhető ésszerű gazdálkodást jelent. Sok minden más mellett például takarékoskodnunk kell a vízzel vagy éppen a papírral is.

JÁTÉKKAL AZ ÉLETÉRT

Érdekes dobozt, amolyan környezetismereti játékot tervezett és fejlesztett ki Budapesten az „Átlő" csoport. A közösség tagjai különben az általuk tervezett két játékcsalád eladásából befolyó összeget a káros szenvedélyek rabjaivá vált fiatalok gyógykezelésére ajánlották fel.

GÖRDÜLŐ KLUB

A szovjetunióbeli Tallinnban már önálló klubjuk is van a gördeszka szerelmeseinek. Olyan közösség ez, mely nemcsak a sportszer híveit fogja össze, hanem időről időre versenyeket is rendez.

A PAJTÁS TELEXE

Nagyarányú föld alatti kutatásba kezdett Szekszárd főterén a Bányászati Aknamélyítő Vállalat. A régészek nemrégen egy középkori kút maradványaira bukkantak. ● A Baranya megyei Dobszán helyreállították a Sziget-vidék utolsó talpasházát, melynek anyaga teljes egészében fa és tapasztott sár. ● A közelmúltban ünnepelte fennállásának százéves évfordulóját a makói múzeum, amely most József Attila nevét viseli. ● Százötven éves múltra tekinthet vissza a magyar hajóépítés. A jubileum alkalmából ünnepi ülést tartott a Ganz Danubius Hajó- és Darugyár a Magyar Tudományos Akadémián.

AZ ÓRIÁS

Ilyen hatalmas méretű számítógéppel „játszhattak" az őszi BNV INTERPLAYEXPO kiállításának látogatói.

BÁRMI ÁRON?!

Futóverseny, több száz induló. Lassú visszaszámlálás, a végén pedig — start!

Hogy ki lesz az első, tulajdonképpen nem számítana. Mai világunk azonban a győzelemre, a diadalra programozza az agyakat. A barna hajú lány a mezőnyt messze megelőzve ér a célba, karjait magasba tartja. Arcáról azonban hiányzik a győztesek önfeledt, megharcolt öröme, hiányzanak a kövér izzadságcseppek. Már majdnem a fejére kerül a virágkoszorú, mikor többen is ráismernek a beérkezők közül: „Úgy ugrott elénk valahol!" — kiáltják felháborodottan a zsüri asztalánál.

A lány nem lepődik meg. Neki is vannak tanúi, mondja kissé gúnyos mosollyal, mindjárt idehívja őket. Aztán sarkon fordul, elnyeli őt a tömeg, sohasem jön vissza.

S. F.

NÉMA KIÁLTÁS

A szobrok képtelenek a szavakra, képtelenek a kiáltásra. Csak lassan pusztuló formáik, vonalaik figyelmeztetnek bennünket arra: óvnunk kell értékeinket!

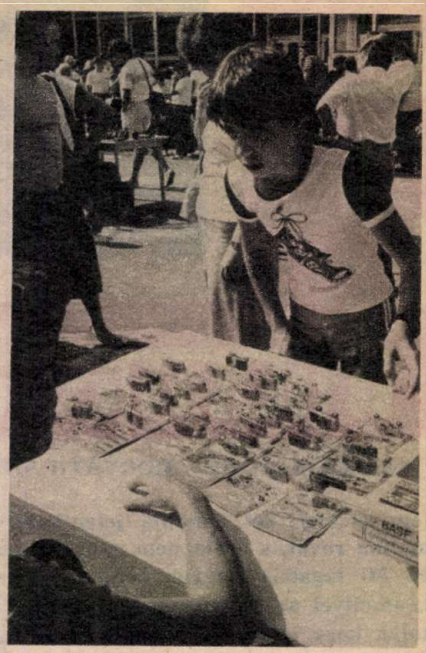

A HÉT KÉPRIPORTJA

Zsibvásárt rendezett a Kamara-erdei Ifjúsági Park, melyen ezernyi játék, könyv, gyűjtőknek kincset érő „kacat" cserélt gazdát.

ÚJSZÜLÖTT

A képen látható „5 GT Turbo" a híres francia autógyár, a Renault egyik legújabb terméke. A négyhengeres motor, melyet a kocsi orrában helyeztek el, nyolc másodperc alatt gyorsítja fel az álló járművet 100 km/h sebességre.

ZSIBONGÓ

informatika

LELKES

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: HORVÁTH ANNAMÁRIA

Nem egészen két hónapja jelentkezett először az Informatika rovat, s azóta nem győzzük bontogatni a leveleket. Mi tagadás, nagyon örülünk annak a lelkesedésnek, amellyel az új rovatot fogadtátok, hiszen ez is azt igazolja, hogy igazán időszerű volt már az életre hívása

Első számunkban azt kértük tőletek, hogy legyetek a munkatársaink, s ötletekkel, javaslatokkal bővítsétek, színesítsétek rovatunkat. Ötleteket kaptunk bőven, de mivel az Informatika — egyelőre — havonta csupán egyszer, s korlátozott terjedelemben jelenik meg jó részük megvalósításával még kicsit várni kell.

No, de nézzünk néhányat a beérkezett ötletek közül! **Pap István veszprémi** olvasónk például azt javasolja, hogy írjunk arról, milyen számítógépek kaphatók Magyarországon, melyiknek mi az előnye, mi a hátránya. Kérését örömmel teljesítjük, s ígérjük, hogy már a következő számunkban elkezdjük a nálunk is megvásárolható mikrogépek „tesztelését".

A bezenyei Koszonits Edit arról számolt be, hogy végre iskolájuk is kapott számítógépet. Rovatunkban olykor-olykor „számítástechnikai pletykálkodást" szeretne olvasni, azaz a komputerek könnyedebb, érdekesebb alkalmazásairól szeretne értesülni. Sajnos, rovatunk (éppen a már említett, korlátozott terjedelem miatt) erre egyelőre nem ad lehetőséget, ám negyedévenként 48 oldalon megjelenő Kristály magazinunkban ilyeneket is olvashattok.

Schrick Gyula Budapestről küldte levelét.

„A Birodalom visszavág" regényt szeretné képregényesített formában olvasni. Úgy tudjuk, hogy ez a történet már megjelent képregényben.

Rémai János Mosonmagyaróvárról kissé nehezebb kéréssel fordult hozzánk. Azt szeretné, ha az ismertetésre kerülő mikroszámítógépekről, elektronikus hangszerekről (ez utóbbiakról egyébként a Kristály magazinban olvashattok) többet is megtudhatna, azaz kapcsolási rajzokat, folyamatábrákat kér tőlünk. Az Informatika rovatban erre sajnos, nincs helyünk. Ami pedig a Kristály magazint illeti, arra is csak esetleges ígéretet tehetünk. Ha sokan érdeklődtök ilyen valóban komoly témák iránt, akkor előbb-utóbb ezek ismertetésére is sor kerül.

Vasvári Katalin Rábapordányból írt. Azt javasolja, hogy rovatunk mindig a 13—14. oldalon kapjon helyet a későbbiekben, egyszerűen ki lehetne szedni, s például irattartóba lehetne tenni. Erre sajnos — nyomdai okokból — nincsen lehetőségünk, de ha valaki tényleg el akarja tenni az Informatika rovat számait, azt így is megteheti. Kati ötlete az is, hogy rejtvényeinket létraversenyszerűen adjuk fel, ezzel ugyanis folyamatos munkára serkentenénk benneteket. Tökéletesen egyetértünk, s amint azt már ebben a számunkban is láthatjátok, megfogadtuk a tanácsot. Emellett mindig egy egyszerűbb rejtvényt is találhattok, hogy a csak alkalmanként bekapcsolódók is nyerhessenek.

Rovatunk későbbi számaiban némi meglepetéssel is szeretnénk kedveskedni nektek. Ha valakitől érdekes levelet kaptunk, ahhoz ellátogatunk, s bemutatjuk őt lapunk hasábjain. Ha tehát valaki úgy érzi, hogy különösen érdeklődik a számítástechnika iránt, s van miről mesélnie, jelentkezzen nálunk, az Informatika rovat címén.

S végül ejtsünk néhány szót programíró pályázatunkról. Ide is sokan beneveztek, érdekesebbnél-érdekesebb játékprogramokat kaptunk. Hogy mindegyiket Informatika rovatunkban közöljük, arra nincs lehetőség, de Kristály magazinunkban valamennyit megtalálhatjátok. Az első nyertes programokat egyébként a következő Informatikában olvashatjátok.

S aki még nem küldött be játékprogramot, az se keseredjen el, nem késett le semmiről. Programíró pályázatunk folyamatos, bármikor be lehet kapcsolódni. (Valamit azért kérnénk leendő játékprogramíróinktól. Ne csak a csupasz programot küldjétek be, hanem néhány szóval írjátok le, mit is tud az a bizonyos játék.)

Ötleteiteket, javaslataitokat, s természetesen programjaitokat továbbra is az alábbi címre várjuk: **Pajtás szerkesztősége, Informatika rovat, Budapest, Jászai Mari tér 5. — 1397.**

NYERTESEINK

Informatika rovatunk első számában rejtvényt is közöltünk. A helyes megfejtés egyetlen szó: **Tranzisztor.** A jó megoldásért az alábbiak részesülnek könyvjutalomban: Sterczer Ödön, Tatabánya, Sárberki ltp. 301. — 2800; Bozsik Zsolt, Eger, Farkasvölgy u. 11. — 3300; Szabó Csaba, Tapolca, Dimitrov tér 1/c. — 8300; Pokoraczki Tamás, Nyíregyháza, Őz-köz 37. — 4400; Gyuricza Irma, Gyomaendrőd, Tóth Á. u. 4. — 5502; Mesterházy Zsolt, Paks, Barátság u. 7/9. — 7030; Szabó István, Karcag, Lőwy S. u. 3. 1 ltp. — 5300.

Ötleteikért könyvjutalomban részesülnek: Vasvári Katalin, 9146 Rábapordány Vörös Hadsereg útja 34. Koszonits Edit, 9223 Bezenye, Ady Endre u. 24. Pap István 8200 Veszprém Munkácsy M. u. 1/c. Schrick Gyula 1163 Budapest Sashalom Kicsi u. 4. Rémai János 9200 Mosonmagyaróvár Orgona u. 6.

ALKALMI REJTVÉNY-FEJTŐKNEK!

1	2	3	4	5

Ha a meghatározásoknak megfelelően kitöltöd ezt a négyzetet, két számítástechnikával kapcsolatos szót is találhatsz. Melyik ez a két szó?

1. Csábít, de „s" nélkül.

2. Ez az ország egy csizma a térképen.

3. Szomorkodik.

4. Az egyik magyar, televíziót is gyártó cég.

5. Kedvelt nyár végi étel, sok paprika és paradicsom kell hozzá.

FOGADTATÁS

„LÉTRAVERSENY"

Létraversenyünk minden egyes feladványának helyes megoldása pontokat ér. Ha valaki 50 pontot összegyűjt, az értékes jutalomban részesül. A létraversenybe bármikor be lehet kapcsolódni, csupán a jó megoldás a fontos!

1. (4 pont)

K	O	Z	
O	E	A	B
*		W	N
S	I	S	

A híres Apple cég két alapítójának nevét rejtettük el az alábbi négyzetben. Hogy hívják őket? (Kövesd a lóugrás szabályait!)

2. (3 pont)

Helyezd el a felsorolt számokat az alábbi sorokba, illetve oszlopokba!

	4	8	3	2	1
1	5	4	9	7	6
8	4	3	2	7	1
				2	2
3	7	2	1	3	1
	5	1	1	3	7
		1	2	5	4
			3	2	1

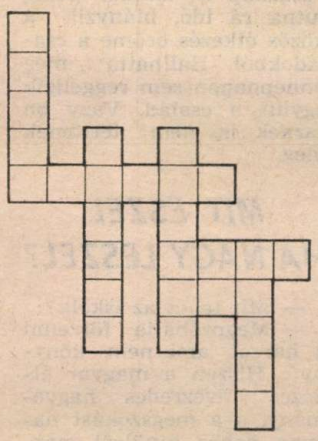

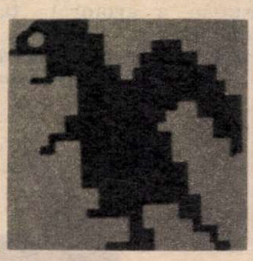

3. (4 pont)

A képen látható férfinak valami köze van a számítástechnikához. Ki ő, és mi a kapcsolat?

(Beküldési határidő: november 10. Címünk: Pajtás szerkesztősége, Informatika rovat, Budapest Jászai Mari tér 5. — 1397)

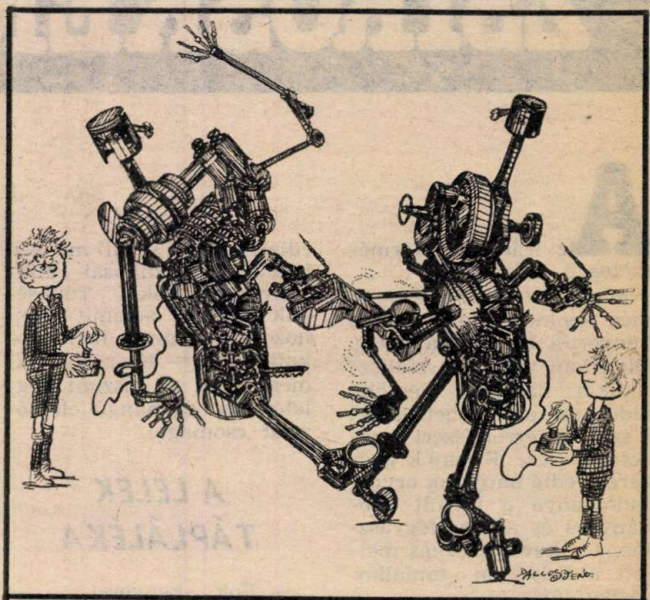

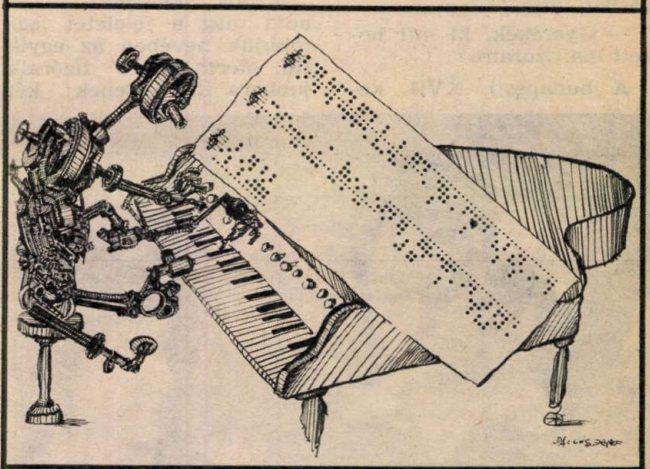

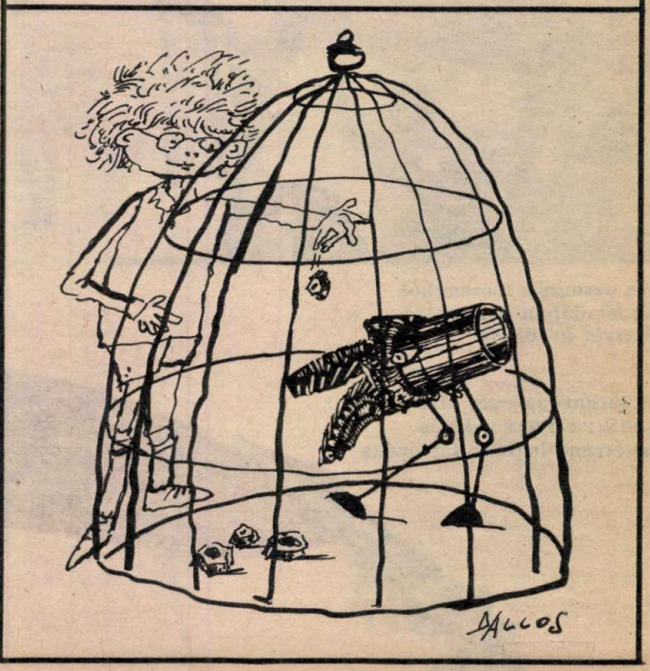

AZ ALATTOMOS

ZSÍROSKENYÉR

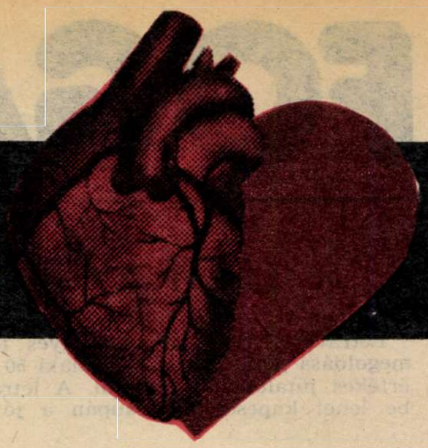

Az írás címe természetesen, túlzás.

Magam sem hallottam még senkiről, aki zsíros kenyértől lett volna beteg. Olvastam viszont a statisztikákat: napjaink legtöbb áldozatot szedő betegségei a szív- és érrendszeri megbetegedések. E bajok gyökerét pedig napjaink orvostudománya a túlzott dohányzás és alkoholfogyasztás, s a kevés mozgás mellett a helytelen táplálkozásban látja.

— Gyerekek, ki mit hozott ma tízóraira?

A budapesti, XVII. kerületi Újlak utcai modern iskola nyolcadikosai elbizonytalanodnak. Többségük ugyanis semmit sem hozott — semmit nem szokott hozni — tízóraira. Aki mégis hoz, az viszont meglehetősen egyhangú elemózsiát csomagol.

A LÉLEK TÁPLÁLÉKA

— Sok kenyeret... — adta meg a feleletet legtöbbjük nevében az egyik fiú. Merthogy a tízóraik jobbára így festenek: két nagy szelet kenyér között zsír, vaj, esetleg felvágott.

— S ki reggelizik naponta otthon?

Néhány kéz csupán a levegőben. Vannak, akik mosolyognak. A felkelés sietsége, táskapakolás, leckeátnézés, iskolába futás közepette, ugyan hogy' jutna az evésre idő?

— Ettem, csokit — mondja egy társainál soványabb lány.

— Az nem étel — ellenkezem. — Egyébként, mikor eszel először naponta?

— Suli után, a napközi-ben, amikor ebédelek.

Velem együtt hallgatja nyolcadikosai válaszait az iskola igazgatója. Együtt döbbenünk meg újra az egyáltalán nem csupán helybeli, de nem is csak fővárosi jelenségen. Azon, hogy mennyire rendszertelen a tizenévesek élete, étkezése. Milyen kevesen tudják: a kiadós, komótosan elköltött reggeli nem csupán a gyomrot tartja rendben, a léleknek is egész napra szóló táplálék.

— Beleláthat egy tanár a családok konyhájába? — kérdezem Gáspárné Tóth Márta igazgatót.

— A tanár számára a gyerek viselkedése és az iskolatáska mindent elárul. S ha mindez mégsem lenne elég: a családlátogatások során könnyen kiderül, milyen egészségtelenül étkeznek a mai gyerekek. A többség a nap egy részét éhen tölti, s csodálkozik, hogy szédül, fáj a feje. Jobbára délután, vagy este esznek, akkor sem azt, amire a fejlődő szervezetnek szüksége lenne, hanem zsíros ételeket, húst, kenyeret, s főleg hideget. Még vasárnap is, amikor pedig jutna rá idő, hiányzik a közös étkezés öröme a családokból. Hallhatta: még ünnepnapon sem reggelizik együtt a család. Vagy ha esznek is, nem terítenek meg.

MIT ESZEL, HA NAGY LESZEL?

— Mit tehet az iskola?

— Megpróbálja fölvenni a harcot, ami nem könnyű. Hiszen a magyar étkezés évezredes hagyomány, s a megszokást nagyon nehéz kívülről megváltoztatni. A szülők keveset vannak a gyerekek-

Az uzsonnás csomagból az iskolában legtöbbször kenyér kerül elő

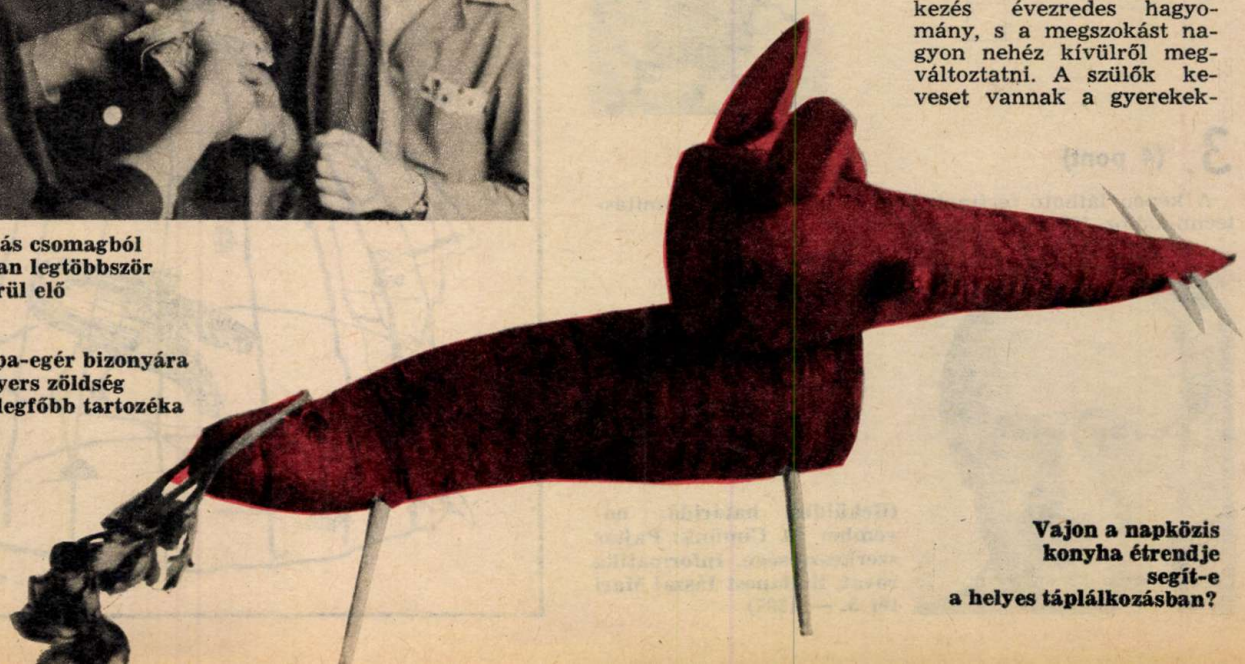

A sárgarépa-egér bizonyára tudja: a nyers zöldség az étrend legfőbb tartozéka

Vajon a napközis konyha étrendje segít-e a helyes táplálkozásban?

kel, s még ha akarnák se tudnák naponta ellenőrizni az étkezésüket. Sajnos, sokszor nem is akarják... Ráadásul maga az iskola is rossz példát ad: a napközis konyha étrendje, összetétele, minősége nem segít a szemléletváltozásban. Ezért vállaltuk, hogy az Országos Kardiológiai Intézet szívprogramjának keretében tanítjuk a helyes táplálkozás tudnivalóit. Hiszünk abban, hogy a gyerekek minden újra és jóra megtaníthatók. S abban is, hogy hamarosan ők maguk próbálják majd megváltoztatni szüleik táplálkozási szokásait.

Az Újlak utcai nyocadikosoktól megkérdeztem azt is: ki tartja kövérnek magát? Hárman — két lány, és egy fiú — tette föl a kezét. Közben az osztály jót nevetett: kérdésemet és a jelentkezők önkritikáját jópofaságnak vették.

A Heim Pál Gyermekkórház endokrinológiai osztályán hallott tényeken ők sem nevetnének. Hazánk lakosságának nagy része túlsúlyos, s nő az elhízott gyerekek száma. Az elhízás pedig az egyik oka a későbbi szív- és érrendszeri megbetegedéseknek. Hiszen a kövér ember olyan, mintha naponta egy 30—40 kilós zsákot cipelne. Dr. Sebők Alíz főorvos sem tudja tréfára venni a dolgot.

TÖRVÉNY NINCS!

— A megdöbbentő az, hogy ma már mindenki ismeri a veszélyt, mégis egyre több a kövér gyerek. Örök körforgás ez! Hiszen aki kövér, az nem mozog. Ha meg ül, akkor unatkozik, unalmában meg többet eszik. A legnagyobb baj, nem is az, hogy a kövérek többet esznek, hanem, hogy több kalória-felvétel mellett — nem mozognak. Én haragszom azokra a testnevelőkre, akik eleve lemondanak egy-egy túlsúlyos gyerek megmozgatásáról. Rossz osztályzattal büntetik őket, esetleg kinevetik ügyetlenségüket. Pedig ezeknek a gyerekeknek lenne igazán szükségük a mozgásra!

— És a nem kövéreknek?

— Nekik is. De nem csupán arra a mozgásra, amire azt mondjuk: mozgok

Minden szénsavas ital alattomos! Nem esne néha jól egy pohár víz?

én eleget. Hanem a szervezet teljesítőképességét megpróbáló, kalóriát fogyasztó sportra. Elsősorban napi gimnasztikára, futásra, gyaloglásra.

— Adható-e szabály a helyes étkezésre?

— Olyan törvény, ami mindenkire egyaránt vonatkozik, természetesen nincs. Hiszen mindannyian ismerünk a környezetünkben olyat, aki akármennyit ehet, mégsem hízik. Más meg csak ránéz az ételre, és már kövérebb lesz. Mégis, vannak bizonyos elvek, amelyek követhetők. Ilyen például az, hogy a legjobb napjában többször, keveset enni. Legyenek az ételek minél változatosabbak! Együnk kevesebb zsírt, kevés kalóriát tartalmazó ételt. Tartsuk be a reggel sokat, délben kevesebbet, este minimálisat rendjét. Hagyjunk időt az étkezésre. Ne feledjük el, hogy a táplálkozás nem egyszerűen csak az éhség csillapítását jelenti. Testünk vitaminjainak, energiáinak tudatos pótlása ez. Életünk, egészségünk tudatos ápolása.

Major Árvácska

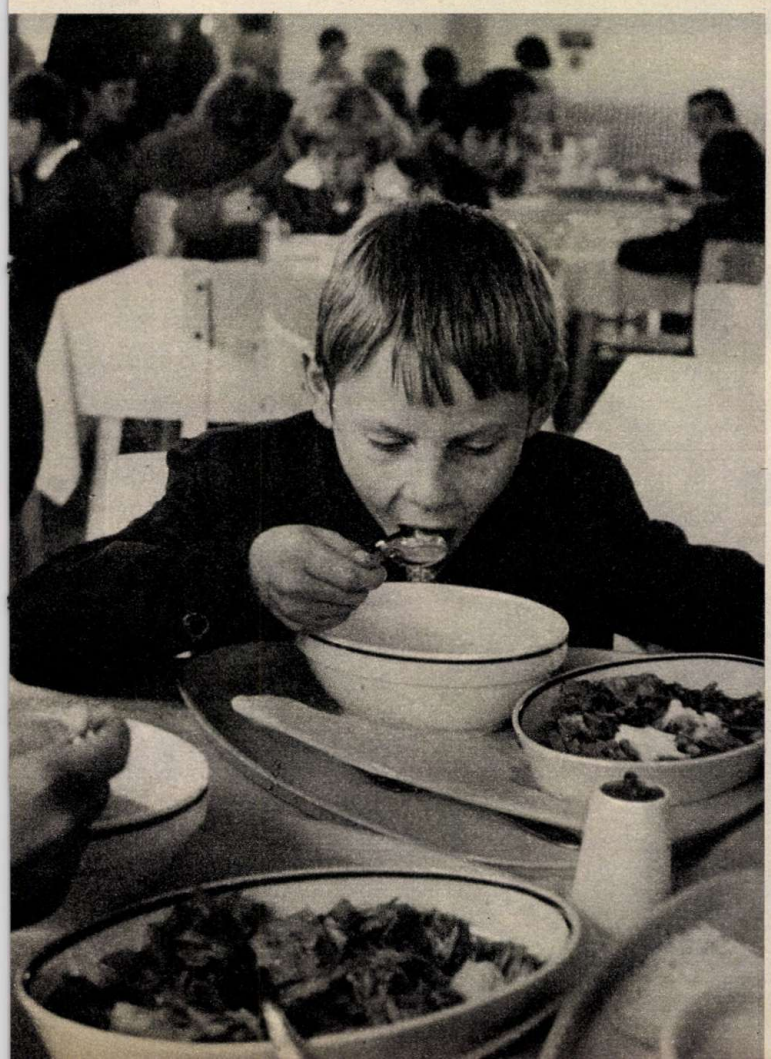

A cukor nemcsak hogy nem táplál, tönkreteszi fogaidat is

BUDAKESZIN JÁRT A „TISZA”

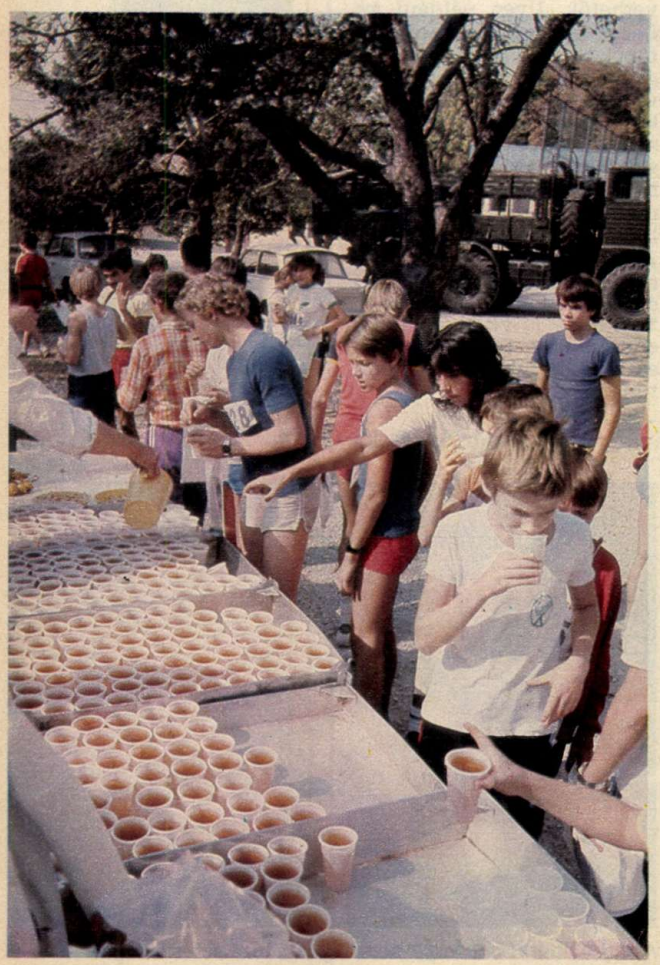

Első alkalommal ez év október elején rendezte a Tisza Cipőgyár és a Futapest klub a Tisza—Start futóversenyt. Ahogy arról már hírt adtunk, a futók a 4 km-es és a 20 km-es táv között választhattak. A versenyeken mintegy nyolcszázan vettek részt. A felnőttek között nagyon sok gyerekkel is találkozhattunk. A legfiatalabb futó, aki teljesítette a 4 kilométeres távot, a hároméves ifj. Ujházi Ákos, 20 kilométeren a nyolcéves Tichy—Rács Levente volt. Gratulálunk nekik. Ők is, meg a verseny többi résztvevője is ajándékot kapott a Tisza Cipőgyártól, az első helyezettek pedig a Tisza Cipőgyár és a Futapest klub közös ajándékát kapták.

B. D.
Fotó: Potzmann János

VARÁZSL

OBOZOK

VARÁZSDOBOZOK

Kalocsán, a Csokonai utcai óvodában egy varázsdoboz előtt ülnek a középcsoportosok. Laci a farkas-mesét kéri. Ezt szereti a legjobban, s örül, amikor a doboz képernyőjén megpillantja a sűrű hóesésben baktató ordast. Sorra kérik a meséket, a képeket, verset mondanak mindegyikhez, énekelnek s a táncoló, állandóan változó kontúrok, a melegebb színek láttán mosolyra derül az arcuk. És felismerik saját rajzaikat, alkotásaikat is . . .

Nem, a varázsdoboz nem színes televízió, csak egy egyszerű doboz, melynek mellső üvegfala mögött különös, apró lámpákból álló rendszer található. Az apró lámpák egymást követő felvillanásai táncoltatják olyan furcsán az alakokat, az ábrák vonalait a tejüvegen. Amit Laciék arra a gépbe helyezhető fóliára rajzolnak, életre kel, s mindig változó vonalaival valami különös fénygrafikát ad, mely minden, akárcsak másodpercekre megjelenő formájában új élményt jelent.

Fekete Andrea óvónő mondja: Laciék beleszerettek a dobozba, jobban kedvelik, mint a hagyományos rajzot. Ezeken a foglalkozásokon gyorsan fejlődik a beszédkészségük, a képzelőerejük, s tengersok ötlettel rajzolják tele a még üres fólialapokat.

A dobozt a mester ajándékozta az óvodának. A megtisztelő cím mögött Kalocsa szülötte, a Párizsban élő magyar szobrász, Nicolas Schöffer rejtőzik. A hetvenhárom éves művészt a hazánkban megjelent „-izmusok" sorozat „A neoavantgarde" című kötetében említi meg. A könyv a művészet legújabb irányzatait boncolgatja, fedőlapjára egy Schöffer-mobil került a maga pirosban, sárgában, kékben játszó fényeivel, légies vasvázával, csillogó-forgó tükreivel. Hasonló alkotásokat láthatunk a kalocsai Schöffer-ház kiállításán is. Különös, térben, fényben, hangban helyet követelő szerkezetek ezek, melyek mozgó részeikkel, fölvillanó piros, kék, fehér, vagy éppen sárga effektusaikkal, a bennük rejlő motorok zümmögő hangjaival ugyanolyan változó világot teremtenek, mint a varázsdoboz képernyője.

Amit Nicolas Schöffer csinál, azt kinetikus művészetnek nevezik. A mester maga nem szívesen használja ezt a kifejezést: mint azt már többször is hangsúlyozta, ő „csak" a szobrászat jellemző hagyományát, a mozdulatlanságot akarta megtörni. Kísérletet tett arra is, hogy ezeket az alkotásokat még közelebb hozza az emberi szellemhez, az emberi lélekhez. Kompozíciói közül több szerepelt már modern balettelőadásokban is, a táncosok élő, húsvér testének partnereként. Ugyanígy az emberközelség vágyáról árulkodnak hatalmas, különböző városokban felállított tornyai. Kalocsa is kapott egy ilyen mobil-szobrot, mely a forgalom hanghatásaira változtatja tükreinek állását, mindig másképp vetíti vissza a napfény, vagy éjszaka a reflektorok éles sugarait.

A város gimnáziumának tanulói, akárcsak az óvodások, egy oktatási kísérlet alanyai. Az óvodások ezt még nem értik, a középiskolás rajzszakkörösöket pedig nem foglalkoztatja túlságosan. Ők dolgoznak — merthogy a gimnázium is kapott három dobozt —, s ahogy egy külföldi művészettörténész mondta: megteremtik a grafika új világát. Különböző ábrákat, programokat készítenek versekhez, zeneművekhez, a rajzpapírt pedig egy öt méter széles, öt méter hosszú képernyőre cserélik ilyenkor.

— A Graphilux, azaz a varázsdoboz variációs lehetőségei kimeríthetetlenek — magyarázza a negyedikes Hermann Zoltán. — Ebben a műfajban annak is lehet sikerélménye, aki különben még egy bögrét sem tud lerajzolni. Talán így a „mesterség" régi ízétől szabadul meg a grafika, de egyúttal egy új világ felé kínál utakat, megközelítési lehetőségeket, és minden eddiginél szorosabb kapcsolatot tud teremteni különböző művészeti ágakkal. Izgalmas, hogy az ember kiad valamiféle ábrát a keze alól, szinte odadobja az idő, a fények, a vetületszögek törvényeinek, s így a tőle független hatásokkal, rendszerekkel együtt alkothat valami újat, ami folyton változik, sohasem marad ugyanaz.

S. F.

Fotó: Karasz Lajos

KEDVES ISMERŐS

ÉREMESŐ ESZÉKEN

Ha megírják egyszer a magyar sportlövészet történetét, lesz mit papírra vetnie a krónikásnak. Hiszen a hazai sportlövészet bővelkedik az olyan eseményekben, melyek joggal tartanak számot az utókor érdeklődésére.

Hogy az 1985-ös eszéki EB mekkora helyet kapna e kötetben, nem lehet tudni. Az biztos, hogy ami a jugoszláviai város újonnan avatott „lövészkombinátjában" történt, azt nem lehet néhány rövid bekezdésbe szorítani. Eszéken ugyanis a magyar lövészet történetének kiemelkedő fejezetét írták sportolóink.

Tizennyolc érmet szereztek a magyarok, s ebből hét különös, fejedelmi fénnyel csillog. Futóvadlövésben a férfi felnőtt (hat körrel javította meg a világcsúcsot) és a junior csapat egyaránt első helyen végzett, egyéniben pedig Keczeli Zoltán és Hegedűs Attila szerzett aranyat. Kiválóan szerepelt szabad pisztolyban a férfi junior gárda és Tóth Tamás is. Gyorstüzelő pisztolyban pedig férfi felnőtt csapatunk nem talált legyőzőre. Még azok is tisztelettel, elragadtatással beszéltek erről a versenyről, akik nem ismerik a lövészet világát, mert nehéz lenne még egy sportágat említeni, amelyben egy kontinens-bajnokságon ennyi érmet szereztek volna magyar versenyzők. Az éremtáblázaton egyébként a Szovjetunió mögött a második helyen végeztünk, s ezt már tényleg komoly rangnak tekinthetik a magyar sportlövők.

Hogy az edzések, a lőállásokban eltöltött órák, az eltüzelt lőszerek száma mennyi lehet, nehéz lenne megállapítani. Hihetetlenül sok munka fekszik ezekben az eredményekben, egy-egy gyorstüzelő edzésen például eldörrentenek háromszáz lövedéket is.

Túl drága mulatság lenne? Meglehet. De – divatos szóval élve – gazdaságtalanságról aligha beszélhetünk.

Hiszen a ráfordítás fényesen megtérült.

S. F.

PAJTÁS

HEGEDŰS ATTILA

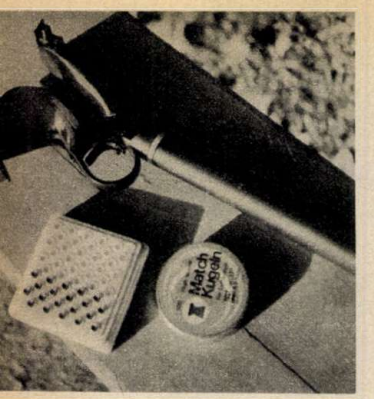

Egy szakág kellékei: fegyver, lőszer, jó szem és a rohanó „vaddisznó"

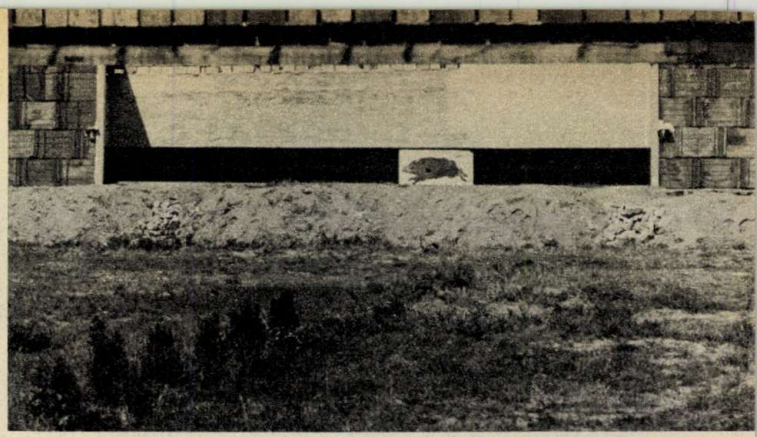

Ropognak a fegyverek, de mégsem Mars szelleme lebeg felettünk. Minden riadalom nélkül ücsörgünk a Marcibányi téri lőtér öreg mogyorófái alatt. A magyar bajnokság kellős közepén vagyunk, éppen a gyorstüzelő pisztolyosok vetélkednek egymással. Figyeljük a lőállásban hosszas koncentrálással célra tartó versenyzőket, hallgatjuk a gyors egymásutánban következő dörrenéseket.

LŐNI, LŐNI ÉS LŐNI

Öt tábla áll egy-egy versenyző előtt, a távolság 25 méter. A tízes kör akkora, mint két, egymás mellé tett babszem. A kívülálló el sem képzelheti, hogyan lehet ezekbe öt gyors lövéssel, egyre szűkülő időhatárok között beletalálni. Az utolsó sorozatban négy másodperc alatt dörren ötször a fegyver. Célozni már alig lehet, egyszerűen érezni kell a táblát.

— Az edzés a lényeg! — mondja a 15 éves Fekete László, élete harmadik 50-es sorozata után. Hat éve lő, másik fegyvere a légpisztoly. Ott a tízes kör nem is kör, hanem két vonal metszéspontja. Örül az 50-esnek, de nem hiszi, hogy megnyeri a versenyt.

— Ahhoz nagyobb nyugalom kell — magyarázza, s elteszi fekete táskájába a különös markolatú sportpisztolyt. A barna felületen szinte minden ujjnak külön helyet faragtak.

Nyugalom, így mondta Laci. A másutt tapasztalható versenyláznak nyomát sem láthatjuk.

— Persze, hogy nem — mondja Tóth Tamás, az eszéki EB aranyérmese. — Le kell fojtanunk, meg kell semmisítenünk ezt az érzést. A drukk a lövész legnagyobb ellensége. Lőni mindenki megtanulhat, de, hogy a lámpalázat, az idegességet hogyan űzze ki magából, azt csak kevesen tudják.

A sportlövészetnek egyébként sok ága van. Léteznek légfegyveres és robbanófegyveres számok, de rendszerezhetnénk a sportágat a puska és a pisztoly sajátosságai alapján is. A hazai 60 lövészklub, már csak adottságai, körülményei miatt sem foglalkozhat mindegyikkel, inkább az olimpiai számok kapnak elsőbbséget.

Mint például a futóvadlövés.

KONCENTRÁLNI KELL!

Méghozzá nem is akárhogyan. A lőállástól 50 méterre sétál a táblára rajzolt vaddisznó, testén a célkörökkel. Nehéz távcsöves puskával tüzelnek rá, a fegyver súlya majdnem hat kiló.

— Egy verseny, egy komolyabb edzés után úgy elfáradok, mintha egész nap lapátoltam volna — mondja már az Üllői úti lőtéren a szintén EB aranyérmes Keczeli Zoltán.

Nem lehet könnyű a fegyvert órákon át a célra tartani, de tulajdonképpen nem is ez a fáradtság igazi oka.

— Egy rugós vásári puskával kezdtem, még gyerekkoromban, tudod, az a műanyag vacak, amivel kavicsokat lőhet ki az ember pár méternyire. Ott álltam a konyhapolc előtt, két-három lépésről simán eltaláltam a pöttyös tejesbögrét. Céloznom is alig kellett. Itt milliméterekben múlik minden. Ha csak egy hajszálnyival lejjebb engeded a fegyver csövét, már nem a tízesbe, hanem a hatosba találsz bele. Szédülök, mire hazaérek . . .

Dörrenés, aztán csörren a padlón az üres hüvely, majd jön újra a vaddisznó. Két másodperc alatt teszi meg a tízméteres távot, ezalatt kell puskavégre kapni. Önkéntelenül is a

JÓ „VADÁSZATOT!"

trapp-, illetve a skeet-lövők jutnak az ember eszébe. Ők a madarakra, a levegőben repülő korongokra lőnek, sörétes fegyverrel. A sörétek szórása 30 centiméter.

„Lejjebb engeded a fegyver csövét" — mondta Keczeli Zoltán, de ez itt nem kézzel, hanem a mellkasban lévő levegő mennyiségének növelésével vagy csökkentésével történik. Ezzel a módszerrel állítólag már tizedmilliméteres eltéréseket is szabályozni lehet. Erre nem lehet születni, eltelik 8—10 év is, mire tökélyre viheti valaki.

JÖNNEK A TÖRÖKÖK!

Ropognak a fegyverek, de — mint említettük már — a háború istenének szelleme nem lebeg felettünk. Most nem lebeg, de nagyon is sok köze volt a sportág hazai megszületéséhez. Még 1510-ben történt, hogy az akkori észak-magyarországi város, Késmárk polgárai amolyan egyletfélébe tömörültek, hogy a puskás céllövészetben gyakorolják magukat. Hírét vették ugyanis, hogy a török szultán balkáni hódításai után Magyarországot is be akarja kebelezni hatalmas hadseregével. Készültek hát a város csizmadiái, mesteremberei, tisztségviselői. Igaz, a török sereg sosem ért Késmárk falai alá . . .

Az első olyan klub, amely a kedvtelésből céllövőket tömörítette, 1696-ban alakult Budai Polgári Lövész Egylet néven. Az első hazai bajnokságot pedig, ahol már a körös táblák is megjelentek, kétszáz évvel később rendezték. A késmárki puskások gyakorlatai óta eltelt már több mint 475 esztendő. A város „polgári milicistái" rá sem ismernének egy mai fegyverre, amely leginkább egy speciális, különleges műszerre hasonlít. Persze, ma is folyamatosan korszerűsödnek a puskák és a pisztolyok, nem is beszélve a lőszerekről. Dr. Prokopp Sándor — az 1912-es stockholmi olimpia aranyérmese hadipuskában — is örült volna egy mai, roppant precízen elkészített lőszernek. Nyolcszor találta el ugyanis a tábla középpontját, kétszer pedig a hármas, illetve a négyes körbe lőtt (az ötös volt a legbelső kör). Aligha a célratartással lehetett a baj, inkább a két „vétkes" lőszerben volt több, vagy kevesebb por. Az effajta eltérés pedig már erősen befolyásolja a lövedék pályáját.

A sportág nagy neve egyébként Takács Károly, aki két, sportpisztollyal kiharcolt olimpiai aranyérmével (London—1948, Helsinki—1952) példaképpé vált. Mellette már dr. Hammerl Lászlóról, a tokiói olimpia győzteséről, a lövészek jelenlegi „főnökéről" beszélnek legtöbbet a fiatalok.

Hogy az eszéki EB után hol tart ma a sportág, azt Pap Lajos (világbajnokságot nyert nagyöbű sportpuskában az amerikai Phoenix-ben), a magyar szövetség szakfelügyelője így érzékelteti:

— Rengeteg telefont kapunk naponta. Gyerekek, felnőttek érdeklődnek, kérnek bennünket, ajánljunk nekik klubot, ahol ők is belekóstolhatnának ebbe a sportágba.

Jó érzés lehet, s nyilván túl az érmeken, túl az eredményeken, ez is a siker fokmérője.

Sinkovics Ferenc
Fotó: Szalay Béla

A lövés mozzanatai: tölts és célra tarts!

PÁLYAVÁLASZTÓK!

A Lőrinci Fonó vár benneteket, nyolcadik osztályos és általános iskolát végzett lányok és fiúk!

Az 1986/87-es tanévre a következő szakmára iskolázunk be általános iskolát végzett, egészséges 14—15 éves lányokat és fiúkat!

Lányokat — fonó; fiúkat — textilipari gépszerelő, géplakatos, esztergályos szakmára szerződtetünk a Lőrinci Fonó szakmunkástanulójaként! FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

A tanulmányi idő 3 év. A tanulmányi idő alatt jól képzett nevelők, tanárok és gyakorlati oktatók nyújtanak segítséget a fenti szakmákat választó, szorgalmas tanulóknak a sikeres vizsgák letételéhez és a szakmunkás-bizonyítvány megszerzéséhez.

Juttatásaink fonó szakmunkástanulók részére:
— napi 4 Ft-ért ebéd; — autóbuszbérlet, havi 20 Ft-ért; — kollégiumi elhelyezés 150 Ft-ért.

A három tanév teljes idejére ingyenesek a tankönyvek, tanszerek; a munkaruha, iskolaköpeny, fejkendő, munkacipő. Ezenkívül a tanulókat a következő juttatások illetik meg havonta: — tanulmányi ösztöndíj (tanulmányi eredménytől és évfolyamtól függően) 250—1100 Ft-ig; — társadalmi alapösztöndíj 650 Ft, valamint tanulmányi pótlék, amely 150—250 Ft-ig terjed (tanulmányi eredménytől függően).

A többi szakmunkástanuló részére juttatásaink a következők; — kollégiumi elhelyezés 150 Ft-ért; — havonta autóbuszbérlet; — napi 4 Ft-ért ebéd (az iskolai napon az iskolában, üzemi gyakorlat idején gyárunkban); — társadalmi alapösztöndíj 650 Ft, valamint a tanulmányi eredménytől függően tanulmányi pótlék 150—250 Ft; — tanulmányi ösztöndíj (tanulmányi eredménytől függően) 50—900 Ft.

A lányok és fiúk részére a harmadik tanévben lehetőséget biztosítunk a teljesítménybérben történő foglalkoztatásra.

Kereseti lehetőség a szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után fonó szakmában 4000—6000 Ft; a többi szakmában a bérbesorolási kategóriától függően alakul.

Kérésedre a részletes tájékoztatót postafordultával megküldjük.

Címünk: Pamutfonóipari Vállalat
Lőrinci Gyár Budapest XVIII. Gyömrői út 85—91.

Ha úgy határozol, hogy hozzánk jössz szakmunkástanulónak, akkor kérd meg osztályfőnöködet, hogy a továbbtanulási jelentkezési lapodra írja rá, hogy a Lőrinci Fonóba jelentkezel fonó, textilipari gépszerelő, géplakatos, esztergályos szakmára. A jelentkezési lapodat a szakmunkásképző intézet címére szíveskedj elküldeni.

Fonó szakmára: Bolyai János Textilipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet
Budapest V., Markó u. 18/20.;
a többi szakmára: 4. sz. Vörös Csillag Ipari Szakmunkásképző Intézet Budapest XIX., Pf. 134. — 1675.

Jelentkezni lehet személyesen, levélben vagy telefonon az 585-122/184-es melléken.
Szeretettel várunk gyárunk szakmunkástanulójaként!

BÚVÁRKODÓ BÚVÁROSOK

Veszprémben, a Szilágyi Erzsébet Általános Iskolában 1979-ben alakult a Búvárklub. Azóta sok szép eredményt értek el, így például tavaly télen megnyerték a megyei Mikulás-túrát, amely komoly fizikai és szellemi erőpróbát jelentett az indulóknak. A klubtagok hosszasan meséltek élményeikről...

— Nyáron részt vettem a Fejér megyei Vajtán rendezett táborban, ahol a környezet- és természetvédelemmel foglalkoztunk — újságolja Szabó Viktória. — Kísérleteket végeztünk a Velencei-tóban, a vértesi kiránduláson pedig új növényekkel ismerkedtem meg. A madárvártán madárkülönlegességeket mutattak be, majd az általunk készített odúkat kihelyeztük a fákra.

— Azért szeretek a Búvár klubba járni, mert ott olyanokat is tanulunk, ami az iskolai anyagba nem fér bele — veszi át a szót Horváth Réka. — Legutóbbi kirándulásunkon azt vizsgáltuk, hogy a Veszprém köré épített útgyűrű új szakasza milyen hatással van a környék állat- és növényvilágára. A madarak még nem törődtek bele a „kitelepítésbe", állandóan az út fölött köröznek... Szeretem a természetet — biológus szeretnék lenni —, s a rendet, tisztaságot magam körül. Az utcán is figyelmeztetjük a szemetelőket. A felnőttek általában felveszik az eldobott papírokat, míg társaink sajnos — talán szégyenükben — elfutnak...

— Én azért is örülök a kirándulásoknak, mert növeli az állóképességemet — kapcsolódik a beszélgetésbe Gyuró Bence. — A lakásunk kész állatkert... Van kanárim, teknősöm, az akváriumban hétféle hal. Csak kutyám nincs — a panelház miatt.

Mivel szeretem a biológiát, erdész vagy állatorvos szeretnék lenni. Jó, hogy Bali Jóska bácsi, a szakkör vezetője biológiaórán tőlünk többet is követel, mint a többiektől.

— Nekem sokszor sikerül rávennem a szüleimet, hogy nagyobb esőzések után menjünk el gombázni — meséli Tenk Tamás. — A családban én vagyok a gomba-szakértő... Szakköri tudásomat otthon is használom, Feri öcsémet felkészítem a biológiaórákra.

— Ha minden igaz, a megyei művelődési központ a pártfogásába veszi szakkörünket. Ez azt is lehetővé tenné, hogy a hétvégi kirándulások alkalmával kint aludhassunk a Hárskút melletti Rák-tanyán, a turistaházukban — beszél a tervekről László Jancsi. — Távolabbra is eljuthatunk, ha kisbuszt is kapunk tőlük. És lehet, hogy külön újságunk is lesz! Ha elkészül az első szám, küldünk a Pajtásnak is.

M. A.

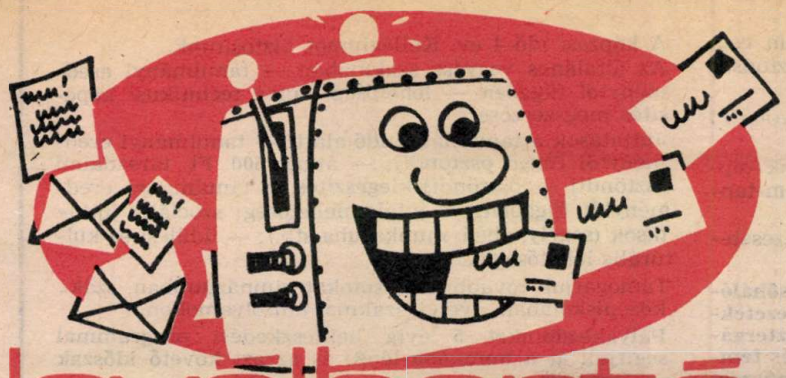

levélbontó

MIT ÜZEN A PAJTÁS?

JÓGÁZNI szeretne a budapesti Kutasi Éva. „Van már három jógakönyvem, de a leírtak alapján nem minden gyakorlatot tudok megcsinálni" — írja levelében. Érdeklődj a 340-818-as telefonszámon, ahol felvilágosítást kapsz a gyermektanfolyamok helyéről és idejéről.

KOSSUTH LAJOSRÓL elnevezett csapatokkal szeretne kapcsolatot teremteni a Nemesgörzsönyi Általános Iskola Kossuth Lajos Úttörőcsapata. Címük: Nemesgörzsöny, Petőfi u. 6. — 8522.

A GÉPJÁRMŰVEZETŐ-OKTATÓI pálya iránt érdeklődik levelében egy szentgotthárdi gimnazista lány. „Nagyon érdekel az autó, de sajnos, műszaki érzékem nincs. Azt gondoltam hát: mi lenne, ha vezetni tanítanám az embereket?" — így töpreng levelében. Megérdeklődtük az MHSZ-nél a választ: mindenekelőtt hivatásos gépjárművezetői engedély szükséges ahhoz, hogy valaki szakoktatói tanfolyamra jelentkezhessen. Szükséges még az érettségi, és kétéves hivatásos gépjárművezetői gyakorlat. A tanfolyamnak két része van, az elmélet és a vezetési gyakorlat. Minderre a felkészülést már negyedikben megkezdheted, ekkor már megszerezheted a hivatásos jogosítványt.

EGY-EGY FOGALMAZÁST küldött Támadi Rita Budapestről és Horváth Mónika Répcelakról. Mindkettőtök írása tetszett, de más és más okból. Rita egy őszi táj hangulatát fogalmazta meg. Stílusod nagyon szép. A jövőben ügyelj arra, hogy írásaid tartalma ehhez méltó legyen! Mónikának pont az ellenkezőjét javasolnám. Mondanivalód mélysége nem áll arányban fogalmazási készségeddel. Olvass sokat, hogy szép gondolataidat, értékes felismeréseidet megfelelő formába önthesd!

APRÓ HÍREK

Emri Szilvia Sátoraljaújhelyről jelentkezett:

Az „Őszi Szövetkezeti Hetek" keretében vetélkedőt rendezett a Sátoraljaújhelyi Áfész KISZ-alapszervezete. Ezen a rendezvényen a Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskola iskolaszövetkezeti tagjai vettek részt háromfős csapatokban. A legtöbb pontot elért csapatok értékes könyvjutalomban részesültek.

Nagy Eszter levelében olvastuk:

„E tanév kezdetétől valóságos palotába költözhettünk Kunszentmiklóson, elkészült ugyanis az Általános Művelődési Központ. Van nyelvi laboratóriumunk, szépek az új szemléltető és kísérleti eszközök, s igyekszünk majd vigyázni a modern bútorokra is. Máris nagyon megszerettük új birodalmunkat."

Legújabb tudósítónk, Csigó Katalin írta:

„Nekünk, ötödikeseknek különösen izgalmas élményt nyújtott a nemrég lezajlott akadályverseny, amelyet Döbröntén rendezett meg csapatunk, a pápai Zalka Máté Általános Iskola úttörőcsapata. Nagy újdonság volt számunkra, hogy a sorversenyek helyett az erdőben barangolva kellett különböző akadályokat teljesíteni."

LEVELEZNÉNK! VÁLASZOLJ!

HETEDIKESEK VAGYUNK:

GYÖRGYÖVICS ZSUZSANNA, Dunaharaszti, Felszabadulás u. 28. — 2330; ALBERT NÓRA, Tolna, Mester u. 1. — 7130 (Bélyeget, matricát, szalvétát gyűjt.); JANCSÁK JUDIT, Tófej, Rákóczi út 22. — 8946 (Matricát, macskás, kutyás képeslapot, szalvétát gyűjt.); MAJORIK ETELKA, Hadháztéglás, Kossuth út 153. — 4243 (Matricát, bélyeget gyűjt); VARGA SZILVIA, Balatonszárszó, Zrínyi u. 9. — 8624 (Matricát, képeslapot, bélyeget, naptárt gyűjt, kedvenc együttese a Dolly Roll és az R—GO.); TELEK PAULA, Tiszavárkony, Latinka S. út 2. — 5092 (Matricáért, szalvétáért cserébe elküldi NENA címét.); BLATT ÁGNES, Paks, Virág u. 83. — 7030; VASS KATALIN, Nagykálló, Damjanich u. 22. — 4320; KRASZULYÁK HELGA, Izsák, Ady E. út 7/a. — 6070 (Matricát, bélyeget, kártyanaptárt gyűjt.); PAPP ÁGNES, Kazincbarcika, Fő tér 23. — 3700; JAKAB ILDIKÓ, Hajdúszoboszló, Gagarin u. 1. — 4200; JELINEK BEÁTA, Szeghalom, Fáy u. 7. ép. III. em. 7. — 5520 (Képeslapot, kártyanaptárt, szalvétát gyűjt, szeret zongorázni, olvasni.): DEME MARIANNA, Galgahévíz, Szabadság út 17. — 2193; SZVETNYIK KRISZTINA, Akasztó, Béke u. 8. — 6221 (Képeslapot gyűjt.); SZAKÁCS SZILVIA, Bagod, Kossuth út 102. — 8992; ROSTA RENÁTA, Ajka, Váralja út 9. — 8400; SZABADOS ENIKŐ, Tiszaluc, Széchenyi út 35. — 3565 (Kártyanaptárt, posztert gyűjt, szeret sportolni.); PUSKÁS MÓNIKA, Nyírbogát, Bercsényi út 13. — MÁRÓ EDIT, Hajdúnánás, Somogyi B. u. 42. — 4086; OPRA KINGA MÁRIA, Csíkszereda 4100. 2/C. ap. 13. III. emelet. Hargita megye, Románia; PECSENYE RÓBERT, Szikszó, Miskolci út 1. — 3800; GERENDAI ATTILA, Kőszeg, Felsőkörút 4. — 9731 (Bélyeget, kártyanaptárt gyűjt.); TÓTH TIMEA, Jánoshida, Mező I. út 12. — 5143.

Az EGIS GYÓGYSZERGYAR -ban dolgozni nem csupán szép hivatás, hanem mindenkor anyagi biztonság és egzisztencia.

Fiúk! Lányok! Vár benneteket az EGIS GYÓGYSZERGYAR! Gyertek hozzánk szakmát tanulni!

A vegyianyaggyártó és általános vegyész tanulóink képzése az idén átadásra kerülő korszerű, új tanüzem-tanlabor komplexumban történik.

Általános iskolai végzettséggel várjuk jelentkezéseteket a következő szakmákra:

vegyianyaggyártó, hegesztő, központifűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és készülékszerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, esztergályos, géplakatos, bádogos, vegyigépszerelő, vas- és fémszerkezet-lakatos, épületvillamossági szerelő, műszergyártó és karbantartó (csak Budapesten lakók jelentkezhetnek), elektroműszerész, bútorasztalos, szobafestő-mázoló-tapétázó, padlóburkoló, kőműves, magasépítőipari ács-állványozó.

A képzési idő 3 év. Kollégiumot biztosítunk.

Érettségi bizonyítványt és szakmunkás-bizonyítványt egyszerre szerezhettek a következő szakmában: általános vegyész.

A képzési idő 4 év. Kollégiumot biztosítunk.

Az általános vegyész szakmában — tanulmányi eredménytől függően — lehetőség van a technikusi képesítés megszerzésére.

Juttatások a tanulmányi idő alatt: — tanulmányi eredménytől függő ösztöndíj; — átlag 500 Ft társadalmi ösztöndíj + ösztöndíj-kiegészítés, a tanulmányi eredménytől függően; — jutalomlehetőség; szociális juttatások (segély, ebéd, munkaruha stb.); — üdülési és kulturális lehetőségek.

Támogatjuk továbbtanulásotokat gimnáziumban, szakközépiskolában, nyelvi, szakmai tanfolyamokon.

Pályakezdőinket 5 évig beilleszkedési programmal segítjük át a munkába lépés és az azt követő időszak nehézségein.

A továbbtanulással kapcsolatban további részletes tájékoztatást az EGIS GYÓGYSZERGYAR oktatási osztálya ad.

CÍMÜNK: EGIS GYÓGYSZERGYAR
Budapest X., Keresztúri út 30/38.
Levélcím: Budapest, Pf.: 100. — 1475. Telefon: 836-702
Jelentkezni lehet személyesen, levelben vagy telefonon.
Ne feledjétek, vár az EGIS!

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1986/87-es tanévre felvesz általános iskolát végzett **lányokat fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos** szakmára szakmunkástanulónak.

TANULMÁNYI IDŐ 3 ÉV. FELVÉTELI VIZSGA NINCS!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: — 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, fűzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.

A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

PATEX

Jelentkezés:

PTM Budai Gyára
személyzeti osztály
Budapest, Pf. 43. — 1502
Telefon: 662-688.

A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK az 1986/87-es tanévre szakmunkástanulókat iskoláz be az alábbi szakmákra:

hegesztő, marós, esztergályos, vas- és fémszerkezet-lakatos, ács-állványozó, kőműves (kiemelt szakmák); géplakatos, villamosgép-szerelő, vegyipari- és élelmiszeripari gépszerelő, anyagmozgatógép-szerelő, vízvezeték- és készülékszerelő, autóvillamossági szerelő, elektroműszerész, üvegműves, épületasztalos, szobafestő-mázoló-tapétázó, vegyianyaggyártó, irányítástechnikai műszerész (csak érettségizettek részére), autószerelő (budapestiek részére).

A kiemelt szakmákban a tanulók, a tanulmányi ösztöndíjon felül havi **200 Ft kiegészítést kapnak.**

A tanulókkal társadalmi ösztöndíj-szerződést kötünk, melynek összege 300—1000 Ft-ig terjedhet, valamint ennek 10—50%-áig. tanulmányi pótlékot adunk, a tanulmányi eredménytől függően.

A gyakorlati oktatás idején a tanulók kedvezményes ebédet, védőruhát; nyereségrészesedést kapnak.

A vállalati törzsgárdatagságnál a tanulóéveket beszámítjuk.

A szakmunkásvizsga letétele után, a vállalat a továbbtanulni szándékozókat támogatja.

Várjuk az általános iskolát végző fiatalok jelentkezését.

Jelentkezni lehet személyesen vagy írásban a **BUDAPESTI VEGYIMŰVEK személyzeti- és oktatási osztályán (Budapest, IX., Kén u. 5. — 1097. Telefon: 277-275).**

Szeretnél valamilyen szép és érdekes szakmát tanulni?

GYERE NYOMDÁSZ TANULÓNAK A KOSSUTH NYOMDÁBA!

Választhatsz betűszedő, magasnyomó gépmester, síknyomó gépmester, könyvkötő, nyomdagépszerelő szakmák közül.

Keress fel minket szüleiddel, bemutatjuk a választható szakmákat.

Érdeklődni lehet: naponta 8—14 óra között a személyzeti és oktatási osztályon.

Budapest V., Alkotmány u. 3.
Telefon: 311-356, 117-298.

Juttatásaink: a tanulmányi eredménytől függően

440—1050 Ft összegű társadalmi-tanulmányi ösztöndíj;

4 Ft térítésért étkezés;

sportolási, szórakozási lehetőség, üdülés;

továbbtanulási lehetőség a Nyomdaipari Szakközépiskolában.

LÁNYOK, FIGYELEM!

Csak 3 év szorgalom, s a jövedelmed havonta 3500—6500 Ft lehet!

Az 1986 szeptemberében induló tanévre várjuk az általános iskolát végzett, vagy most végző **lányok jelentkezését budapesti és vidéki gyáregységeinkbe fonalgyártó szakmára.**

Már a tanulóévek alatt is sok-sok kedvezmény! Kollégiumi, leányotthoni elhelyezés: kb. 150 Ft; ingyenesen tanszereket, munkaruhát, iskolaköpenyt biztosítunk; 6 Ft-ért napi háromszori étkezés.

Havonta (évfolyamtól és tanulmányi eredménytől függően) **250—1100 Ft tanulmányi ösztöndíj, plusz társadalmi ösztöndíj,** mely két részből áll: 500 Ft alapösztöndíj és (a tanulmányi eredménytől függően) 150—250 Ft tanulmányi pótlék.

Válassz gyáregységeink közül!

Pamutfonóipari Vállalat:

— Lőrinci gyára Bp. Gyömrői út 85—91. — 1183;
— Kaposvári gyára Kaposvár, Jutai út 6. — 7400;
— Miskolci gyára Miskolc, József A. u. 21. — 3527;
— Váci gyára Vác, Vám u. 1. — 2600;
— Újpesti Cérnagyár Bp. Váci út 91. — 1044;
— Bácsalmási gyára Bácsalmás, Rákóczi u. 11. — 6430.

„Fonalgyártó szakma" megjelöléssel várjuk továbbtanulási jelentkezési lapodat a számodra legmegfelelőbb gyáregységünk személyzeti és oktatási osztályán. Kérdésedre postafordultával részletes tájékoztatást küldünk!

FIGYELEM!

Az 1986/87-es tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; 200 Ft kiemelt szakmapótlék; tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft.

Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; tanulmányi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft, II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tól 800—900 Ft.

Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban.

A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5 százalék szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk!

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől csütörtökig, 8—15 óráig, a személyzeti osztályon.
PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest XIII., Fáy u. 81—83. — 1135.

Levélre részletes tájékoztatót küldünk.
Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

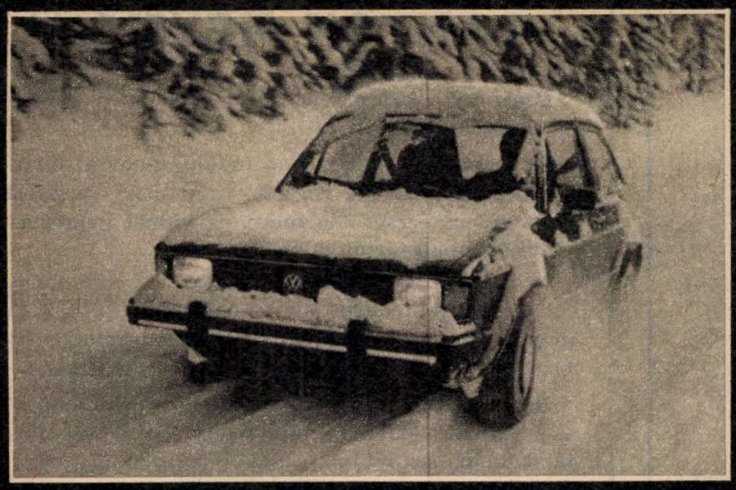

Nincs ismeretlen táj! Persze, ha ön konok módon, egyedül indul útnak, ahelyett, hogy társasutazáson venne részt, lehet, hogy némi kitérővel jut csak el a verőfényes Görögországba.

KALANDOS HIRDETÉSEK

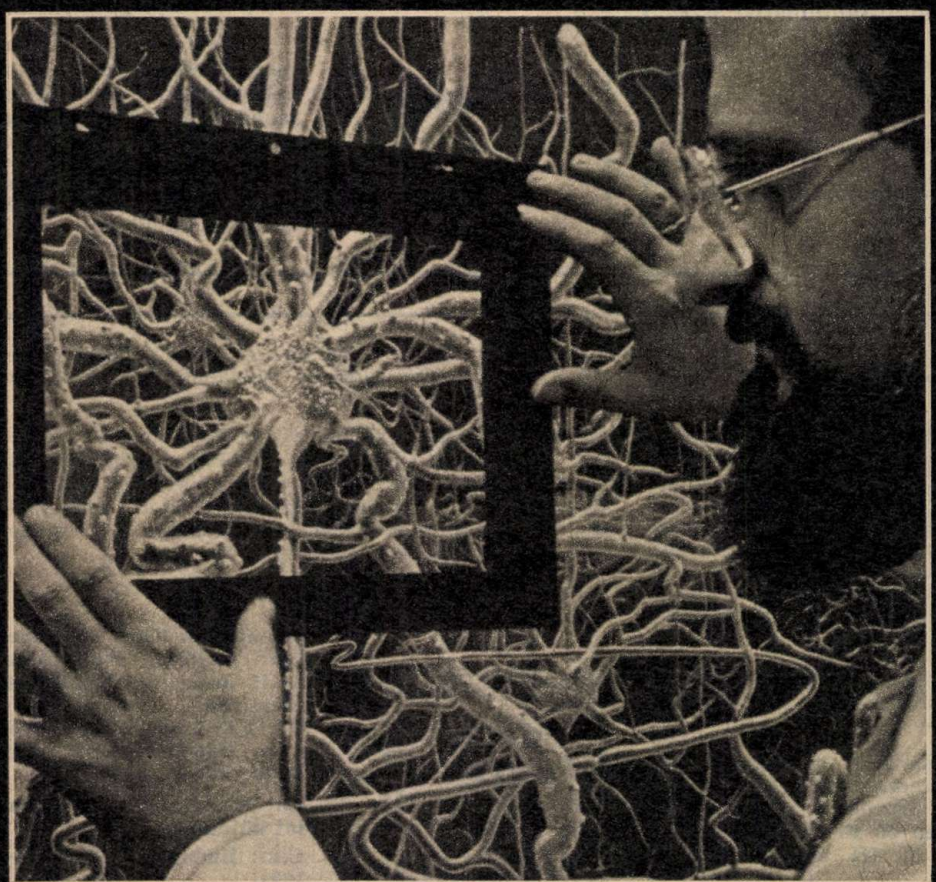

Igyon teát! Nem azért mondjuk, de ha nem fogad szót, hamarosan ilyen áttekinthetetlen gubanc lesz az ön idegrendszere. Sokféle delejes főzettel vár mindenkit a Sámán – munkaközösség!

Vendégeket vár? Egyetlen másodpercre sem jön zavarba, ha megfelelő méretű edényekkel rendelkezik. Szakboltok az Univerzum minden pontján!

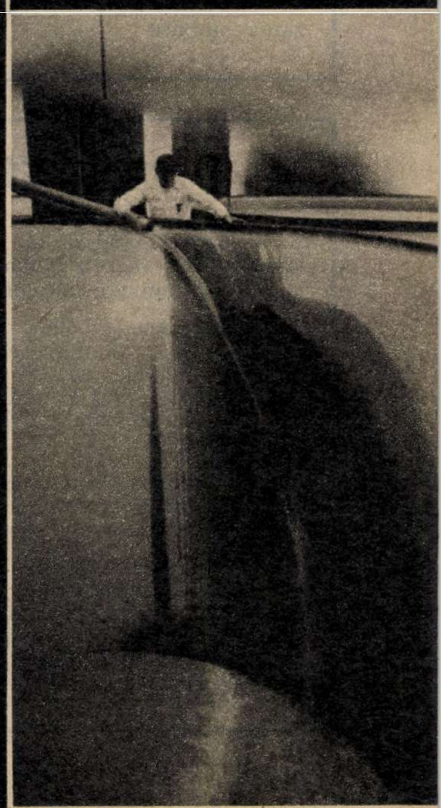

Törődjön többet egészségével! Lefekvés előtt mindenképpen tegyen egy kiadós sétát. Még a legzsírosabb vacsora után is valósággal súlytalannak fogja érezni magát!

A „Farkasordító" hűtőszekrény az igazi! Ha ilyet tart a háztartásában, azon sem szabad meglepődnie, ha a beléhelyezett fagyasztott csirkéből reggelre puhabundájú jegesmedvék lesznek!

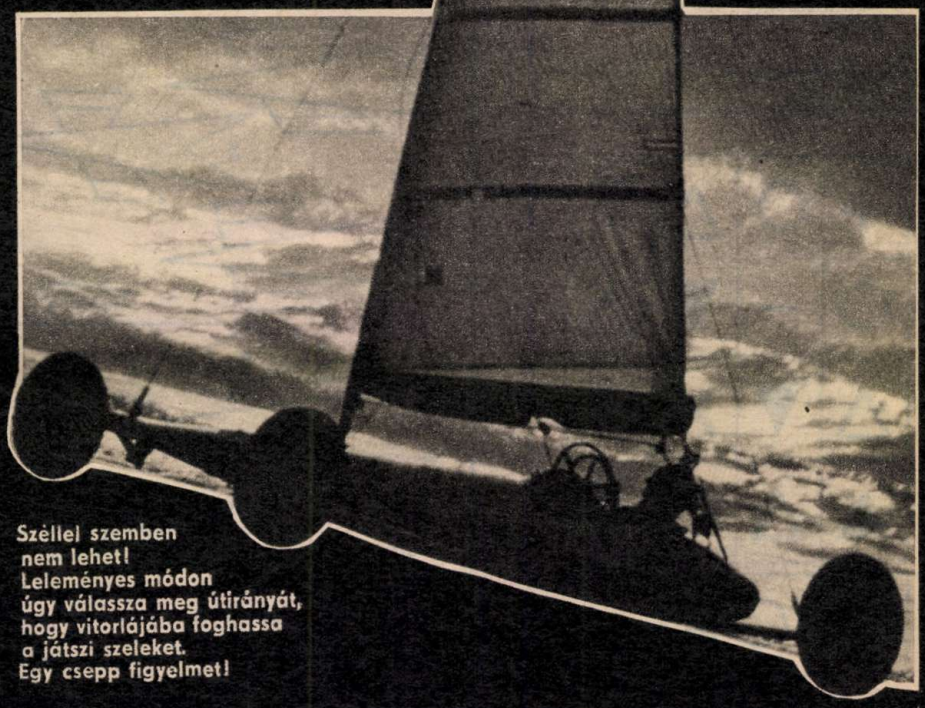

Széllel szemben nem lehet! Leleményes módon úgy válassza meg útirányát, hogy vitorlájába foghassa a játszi szeleket. Egy csepp figyelmet!

Ne legyen szamár! Nekünk nem teher a szállítás, teherhajóink a világ minden pontjára eljutnak. Önnek csak arra kell ügyelnie, hogy megfelelő mennyiségű víz legyen a közelben. Persze, ha ön mindenáron egy hegyi falucskában kívánja tölteni a szabadságát, akkor sajnálkozva tárjuk szét karjainkat.

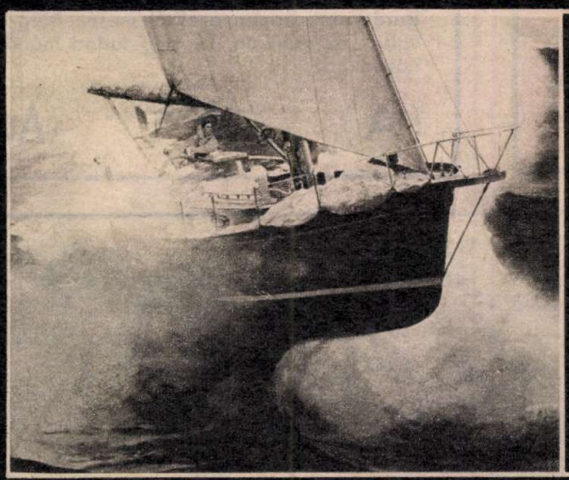

Idejében gondoskodjék biztonságáról! Ne hagyja, hogy az élet viharai kényük-kedvük szerint dobálják. Kössön általános balesetbiztosítást!

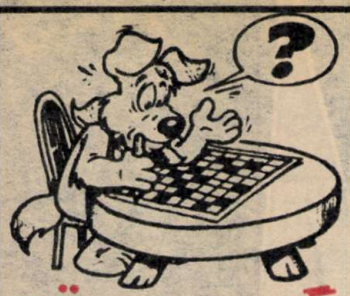

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
HORVÁTH ANNAMÁRIA

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak két feladványt tudsz megfejteni, és azok jók, már részt vehetsz heti jutalomsorsolásunkon.
Beküldési határidő: november 10. Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. – 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

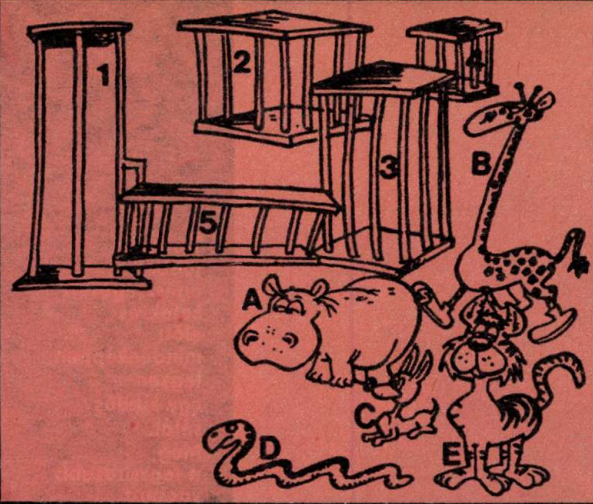

BEHAJTANI SZABAD! Nagy bajban van az állatkert gondozója, mert néhány állat kiszökött ketrecéből az éjszaka folyamán. Szerencsére az állatkert területén maradtak, így csak az a feladat, hogy a megfelelő ketrecekbe kell behajtani őket. Segíts az állatgondozónak!

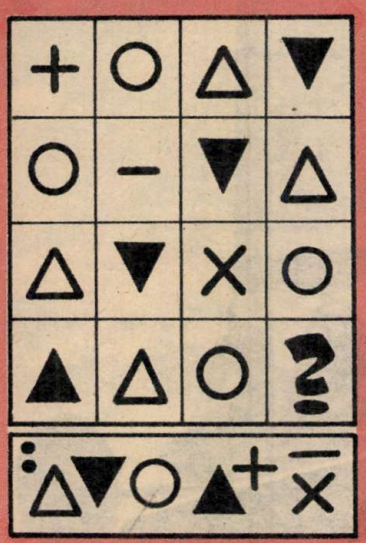

MILYEN JEL KERÜL A NÉGYZETBE? Ha logikusan gondolkodsz, könnyen megmondhatod, melyik jel kerül a felsoroltak közül a kérdőjel helyére.

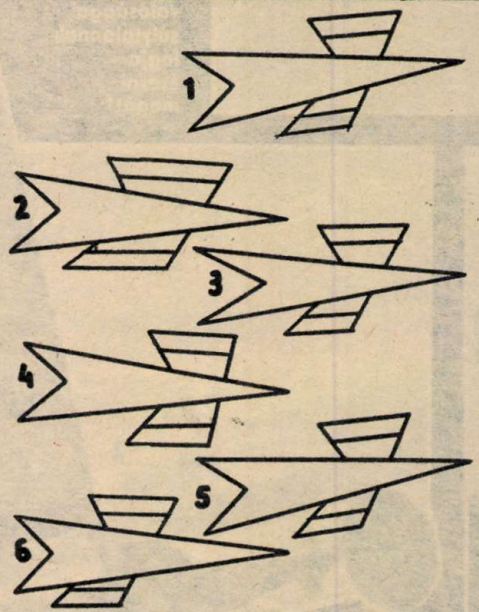

EGYFORMÁK? Bár az első pillanatban egyformának tűnnek ezek a repülőgépek, valójában csupán kettő egyezik meg közülük. Melyek azok?

HÁNYAN VANNAK AZ OSZTÁLYBAN? Gabi osztályáról mesél a szomszéd házban lakó Erzsinek. Arra a kérdésre, hogy hányan járnak az osztályba, így válaszol: ha az osztálylétszám felét elosztod hárommal, majd hozzáadsz hetet, éppen éveim számát kapod eredményül. Te már bizonyára tudod, hogy hányan is járnak a 12 éves Gabi osztályába?

EGY KIS HIBA CSÚSZOTT az alábbi számítógépnevekbe. Bizonyosan tudod, hogy helyesen hogyan is hívják őket: Commodore 81, ZX 20, VC 64.

AUTÓS-FEJTÖRŐ. Peti nyáron több külföldi autót is látott a Balaton mellett. Barátjának éppen azokról mesél. Még arra is emlékszik, hogy milyen betűk voltak az autókon. Te meg tudod mondani, hogy az alábbiak honnan jöttek hazánkba?

A E Au P D

Hogy miért nem
szólalt meg
a „csoda"-
trombita,
azt csak akkor
tudod meg,
ha a képeket
sorrendbe
rakod.

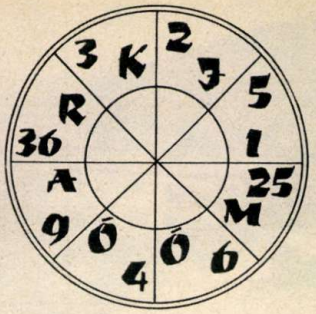

KI AZ ÍRÓ? Annyit bizonyosan tudunk róla, hogy 1825-től 1904-ig élt, s „nagy romantikusnak" nevezték. Nevét elrejtettük a mellékelt bűvös körben. Kitalálod, kiről van szó?

NYERTESEK: A 25. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Benkő Krisztina, Bp. IV.; Gulyás Beatrix, Bp. XX.; Heinrich Ágnes, Bp. V.; Nagy Andrea, Bp. VII.; Moller Andrea, Bp. X.; Ángyán Kati, Mezőszilas; Botos Éva, Eger; Brichta Hajnal, Pilisvörösvár; Csonthó László, Mór; Horváth Anna, Tapolca; Horváth József, Tapolca; Horváth Mária, Gencsapáti; Jónás Erika, Ajak; Kállay Hajnalka, Debrecen; Kocsándi Katalin, Nagyszékely; Kovács Andrea, Sárbogárd; Magda Gábor, Szerencs; Migály Zsolt, Bp. XV.; Stefáncsik Erzsébet, Paks; Szabó Krisztina, Székesfehérvár; Takács György, Tata.

HOL LAKIK ZOLI? Zolit persze nem Kson Zolinak hívják. Ám, ha az alábbi betűket helyes sorrendbe rakod, megtudhatod, melyik városból származik.

Kson Zoli

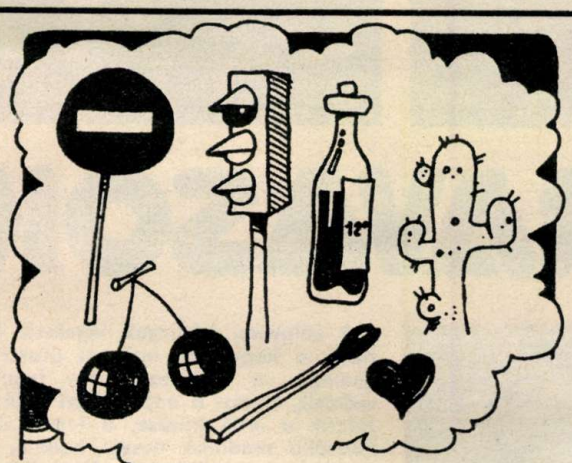

MELYI A TILTÓ? A fenti rajzok közül kettő valamilyen összefüggésben van a tiltással. Melyik kettő és miért?

POP-REJTVÉNY

Dévényi Tibor kérdezi: a képen látható népszerű duó nevét.

66. Tolcsvay testvérek. 85. Twins. 11. Modern Talking.

Írjátok fel a helyes megfejtést, mivel csak ezek birtokában vehettek részt a tanév végén a döntőben.

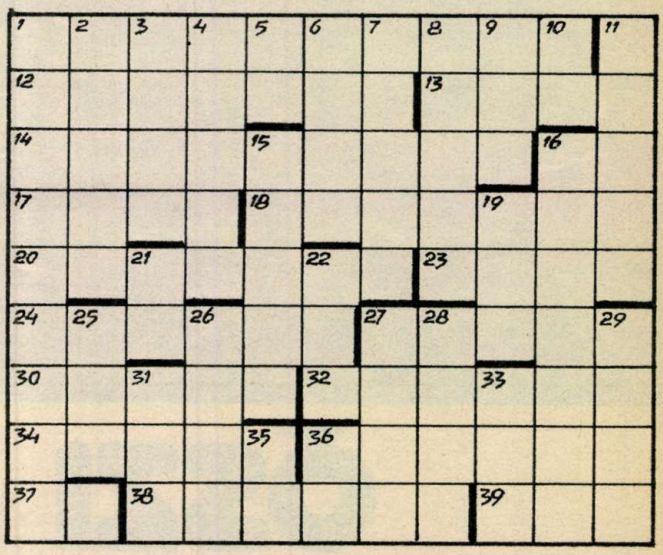

ILYENKOR ŐSSZEL ősidők óta az egyik legvidámabb munka a szőlő szüretelése.

VÍZSZINTES: 1. **Zenés, táncos vigasság a szőlő betakarítása után.** 12. Csukódik. 13. Vércsatornái. 14. Csontpáncélövekkel védett, kistestű emlősök gyűjtőneve. 16. Két betű az ABC elejéről. 17. Nézz! 18. Indítások, rajtok, idegen kifejezéssel. 20. Vigyázz rá! 23. Folyó Közép-Olaszországban. 24. Búzatáblák aratás után. 27. A jó víz jelzője. 30. Úttörőegységek. 32. Esőre mondjuk, ha sűrű cseppekben zuhog. 34. Éléstár. 36. Végösszegből egy kisebb részt visszatartó. 37. Tova. 38. 48-as honvéd ezredes, Petőfi Sándor barátja. Nevelője egy ideig Táncsics Mihály volt. (Sándor, gróf 1821–1892). 39. Vonat, villamos fut rajta.

FÜGGŐLEGES: 1. **A szőlő tövének, „derekának" elnevezése.** Hidegtől, fagytól védeni kell. 2. Lőfegyver, pl. puska csövének hátsó részét lezáró alkatrész rövid neve. 3. Nincs benne semmi. 4. Használhatatlan. 5. Tedd, de csak a közepét! 6. Nem enged meg. 7. Község az aszódi járásban. 8. Neves jugoszláv kapus volt. 9. Nem használ, sőt... 10. A föld felé. 11. **Tölgyfából készített, egynyelű, kisebb pinceedény tréfás elnevezése.** 16. **Boroshordók alátámasztására való, párosával lefektetett gerenda.** 16. Sátrat leszerelni. 19. Trombitahang. 21. Betűket vet. 22. Keksz, de nincs széle! 25. Menyasszony. 26. Gyenge minőségű, savanyú bor. 27. Zamatok. 28. Egy hónapi. 29. A régmúlt hangulatát idéző. 31. Simító egyneműi. 33. Hím állat. 35. Rangjelző. 36. Mint a függ. 10.

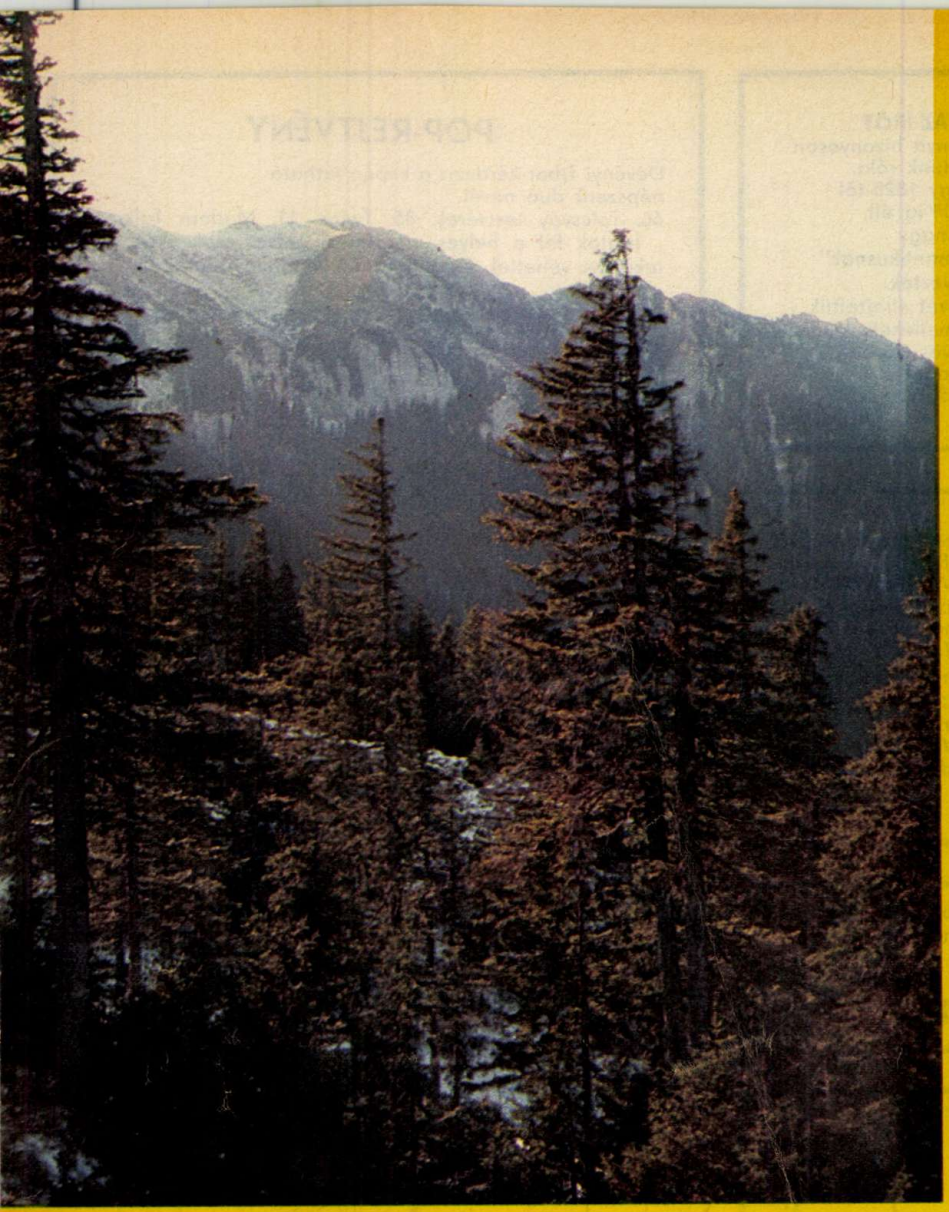

ŐSZI HAVASOK

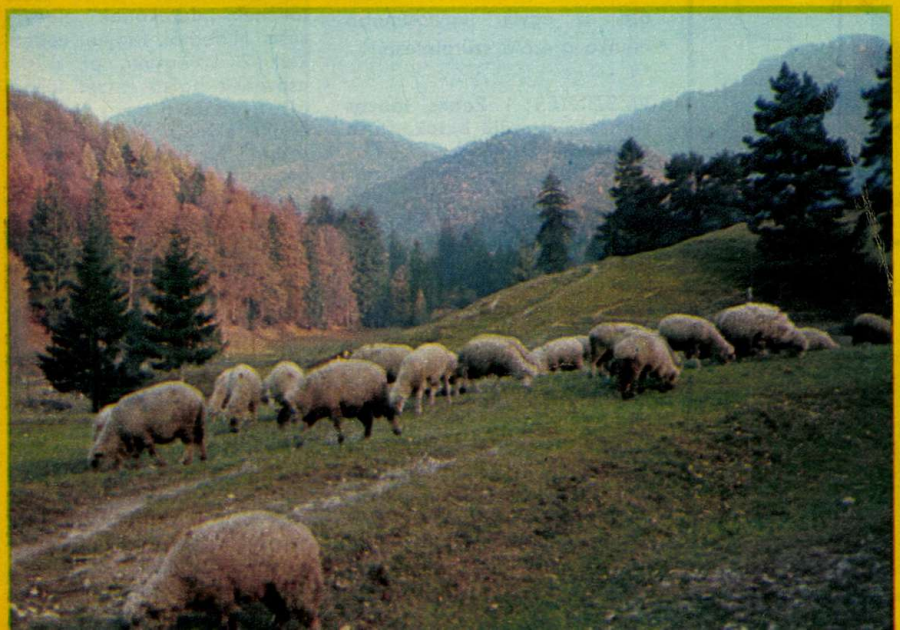

A völgyben bárányok legelnek. Vöröslik a hegyoldal, meleget áraszt. A gyalogos a hegynek tartva ingujjra vetkőzik, izzaszt a nap, izzaszt a járás. Jólesik a erdő hűvöse, a forrás vize. Felszálló madarak neszét hallani, elszaladó vad csörtetését. Nem ijesztenek. Vadgyümölcsből, bogyóból ilyenkor jut még elég. Majd, ha jön a tél, csak akkor indul le medve, farkas a hegyekből, eltévedt juh, védtelen szarvasmarha után.

De most még süt a nap. Fénye fémeset villan, jégcsap csillog odafenn. A vízesés úgy fagyott meg, aláhulltában. A vándor fázósan húzza össze magán ruháját. Lába alól elfogy a kő, bakancsa alatt meg-megroggyan valami fehérség. Megjött a hó odafönn a havasokban, telet ígér. Pedig még az ősz közepén járunk, és odalenn a völgyben még ott a nyár.

(Felvételeink a romániai Nagy-Kő Havasokban készültek.)

Kép és szöveg:
Major Árvácska

HÁRY JÁNOS

GARAY JÁNOS „OBSITOS" CÍMŰ MŰVÉBŐL ÍRTA: CS. HORVÁTH TIBOR, RAJZOLTA: SEBŐK IMRE

7

(FOLYTATJUK)

INTER HUMOR

A KIÁLLÍTOTT TÁRGYAKHOZ NYÚLNI TILOS!
Pavo
– Fogják meg, tolvaj!...

„LÓKORCSOLYA"

– Nem értem, mitől romlott el! Az előbb még jó volt, amikor Hektort borotváltam.

VIGYÁZAT, LUSTA KUTYA!

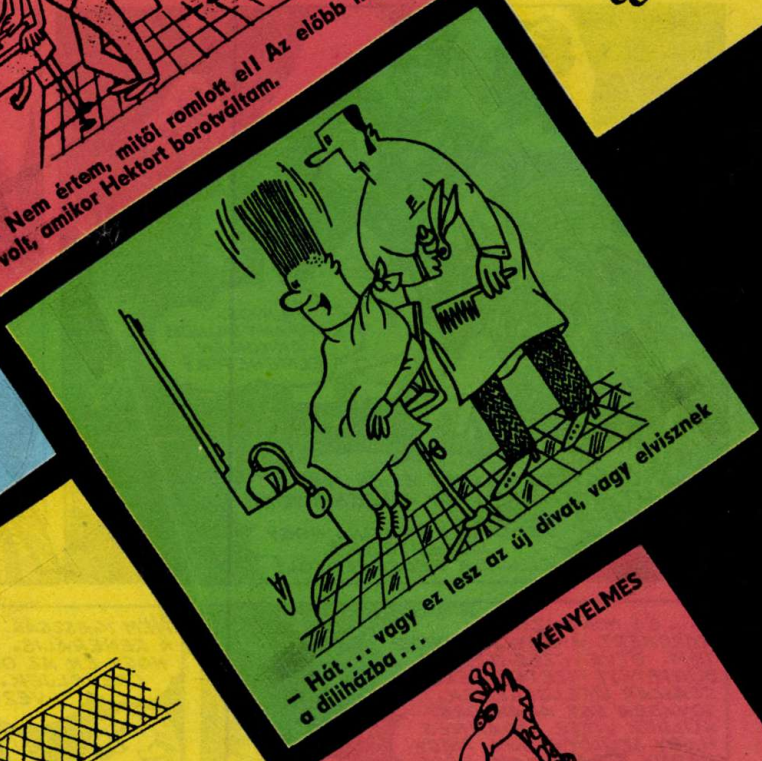
– Hát... vagy ez lesz az új divat, vagy elvisznek a dilinházba...

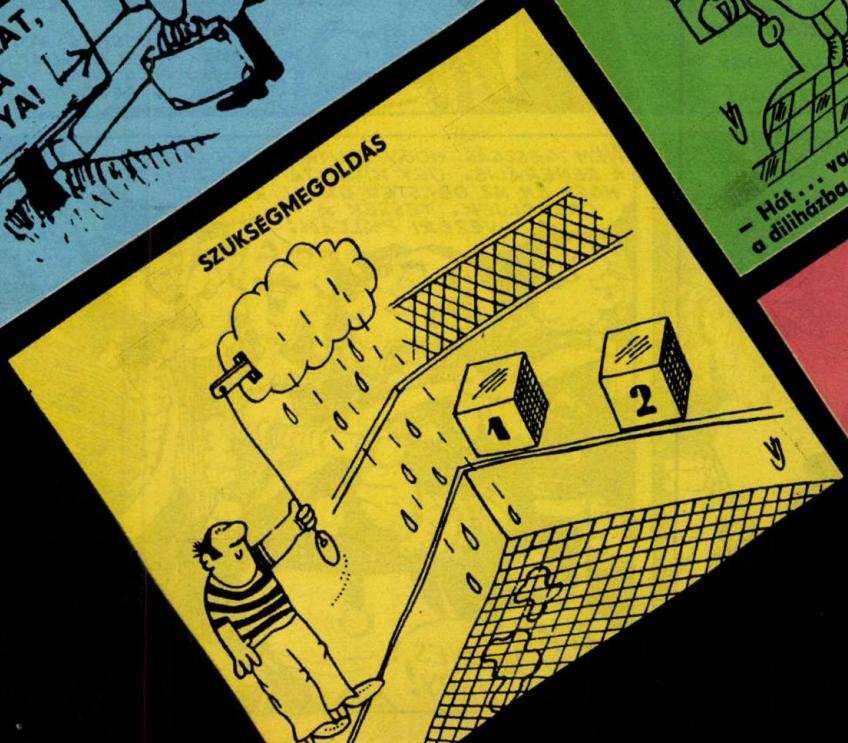
SZUKSÉGMEGOLDÁS
1
2

KÉNYELMES

AZ AURÓRA, A FORRADALOM HAJÓJA

85/31
XL. ÉVF. • 1985. NOVEMBER 7. • ÁRA: 4,50 Ft
PAJTÁS

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
BŐCS FERENC

Olvasószerkesztő:
CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA,
FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség:
Budapest,
Jászai Mari tér 5.
1397
Telefon:
321-987, 321-988, 321-989
Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508.
1397

Kiadóhivatal:
Budapest,
Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj:
egész évre
153 Ft,
I. félévre 85 Ft,
II. félévre 68 Ft.

85.2531

Athenaeum Nyomda
Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SZLÁVIK ANDRÁS
vezérigazgató

HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

PALOTA A NÉVA PARTJÁN

„/ ... A sűrű, a napokkal leöntött éjek / új illata áradt, / muzsik-mahorka és írástudatlanok verejtéke, / nyoma sincs már a nemesített nemesség parfümjének / a hercegnőknek és gavallérоknak, amint a bálba lépkednek / fölfelé a lépcsőkön az oszloptermekbe, / a felső emeletre. / A szovjetek összoroszországi kongresszusára készül / a terem / ha úgy tetszik szintén bálba igyekszik, / az orosz proletár toporog / igyekszik föl az emeletre, / jövője magassága felé /" — írta lelkesülten Laco Novomesky, a cseh költő, megérezve a történelmi pillanat varázsát, amikor a Téli Palota grandiózus díszletei között megfordult az idő, s a történelemnek egy eladdig még járatlan új útján haladt tovább. Amikor eldördült az Auróra ágyúja, az egész világ proletárjai felemelték a fejüket: megérezték, hogy új korszak kezdődik. Amikor a Téli Palotát, a kizsákmányoló rend jelképét elfoglalták a forradalom vörösgárdistái, az egész világon hallani lehetett a márványlépcsőkön csattogó csizmák visszhangját.

Ha azt mondom: Téli Palota, tudod jól, hogy egy fényes, forradalmi szimbólumról beszélek, ami már régen nem a cárok hatalmát idézi, hanem azt a világrengető történelmi sorsfordulót, amit nagy októberi szocialista forradalomként ismerünk. De vajon azt tudod-e, miként épült fel ez a jelképpé vált palota?

Domenico Trezzini 1711-ben megtervezte az első palotát — a holland stílusú kis épületet — ami mellé később egyre több, egyre nagyobb, egyre fényesebb házak épülnek, ám a Téli Palota reprezentatív, díszes falai akkor még sehol sem láthatók. A nagy erejű és világos szellemű Péter cár leányának (Jelizaveta Petrovnának) a képzeletében bontakozott ki a grandiózus épület képe, s amikor anyja, I. Katalin, majd apja unokahúga után 1741-ben ő maga lépett a trónra, a következőképpen utasította a szenátust: „Cári kívánalmainknak a mostani palota nem megfelelő... Helyette hosszában, magasságában és szélességében is felülmúlhatatlan épületet kell emelni."

A szenátus az új palota tervezését és kivitelezését Bartolomeo Rastrellire bízta, aki megígérte, hogy olyan palotát emel a Néva partján, amely minden oroszok büszkesége lesz. És 1754-ben megkezdték a Téli Palota építését. Az ország minden részéről összehívták a legjobb ácsokat, kőműveseket, kovácsokat, asztalosokat, kőfaragókat, aranyműveseket, festőket... továbbá háromezer katonát és száz olvasásban, számolásban jártas, hadköteles egyént.

Az építkezés — Oroszországnak a hétéves háborúban való részvétele miatt — elhúzódott, úgyhogy Jelizaveta Petrovna (Erzsébet cárnő) nem érhette meg befejezését. Az impozáns épület termeibe III. Péter, majd erőszakos halála után felesége, II. Katalin cárnő költözött be. Talán észre sem vették, miként él, ragyog mellettük [illegible]ották a népi fantázia, a dolgos kezek érintésétől megszelídült urali márvány, a jáspissal, nefrittel és arannyal áttört bőrtapéta, a gazdag fafaragás.

A rezidenciát a XVIII. század végén és a XIX. század elején továbbépítették, új épületek hozzákapcsolásával bővítették, és egységes palotakomplexummá alakították. Az egymást követő uralkodók úgy halmozták az aranyat az aranyra, mintha csak bizonyítani kívánták volna: a hatalom gőgje nem ismer mértéket.

A tűzvész véletlen szerencsétlenség volt, s csak a képzelet játszadozhat szabadon a gondolattal, talán megelégelték az elemek e vad pompa féktelen ragyogását, hogy a szegénység kunyhói fölé magasodó hatalom jelképét a lángok martalékává tették?

Mert bizony 1837-ben a palota leégett, s hiába játszadozik a képzelet, a józan ész tudja, micsoda veszteség lett volna, ha nem építik újjá. A tűzvész után azonnal megkezdték a helyreállítást. Ismét megmozdult a nép keze, s tizenöt hónapos megfeszített munka után a Téli Palota ismét régi fényében ragyogott, sőt ha lehet, belső termei, oszlopai, lépcsősorai még szebbek lettek.

A 3,5 hektárnyi területen álló rezidenciában 1507 szoba van, melyeknek falait 1945 ablak és 1786 ajtó töri át. Az emeleteket 117 lépcsősor köti össze, s a tetőkorlátokon 176 szoboralak őrzi tekintetével a rohanó időt.

1904. január 26-án rendezték meg a Téli Palotában a cárizmus utolsó bálját, amikor a szertartásmester pálcájának koppanására utoljára vonult be az uralkodó (II. Miklós), hogy az udvari kórus piros frakkos zenészeinek muzsikájára megnyissa a hercegek, grófok utolsó vigasságát.

Az 1905-ös forradalom végérvényesen bezárta a palota kapuit a cár előtt, 1917. október 25—26-ra (november 7—8.) virradó éjszakán pedig a vörösgárdisták forradalmi egységei (a palotát fölépítő orosz munkások unokái) rohammal elfoglalták.

A cárok hajdani rezidenciája ma a szovjet nép tulajdona, s a művészet világhírű otthona. Neve: Ermitázs.

Magyar Katalin

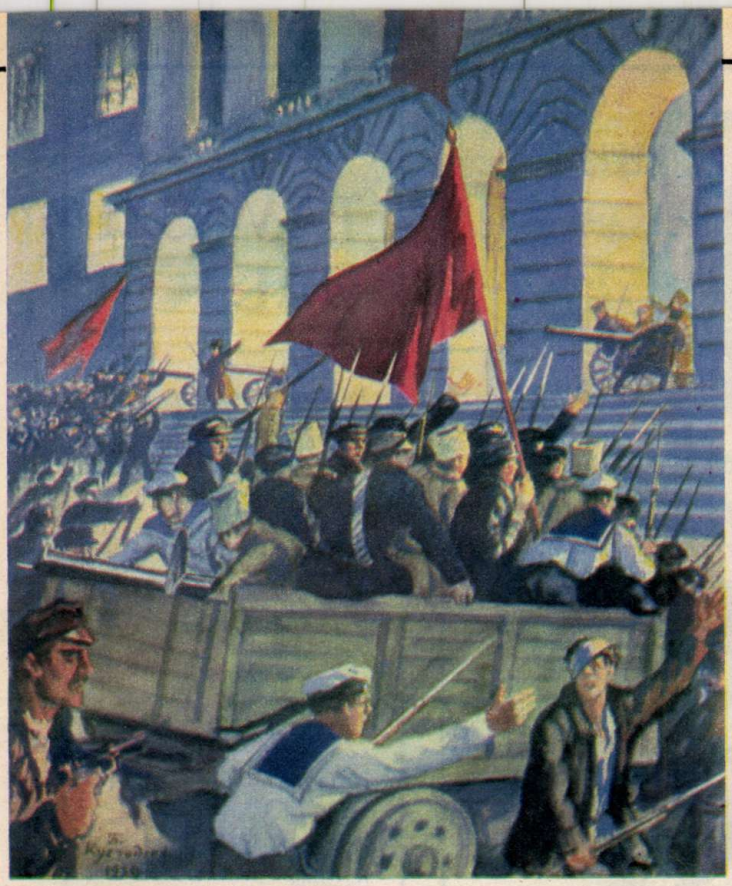

A Szmolnij az októberi napokban. Kusztogyijev festménye

A Téli Palota kapuja, és előtte a tér

Képek az Ermitázs belsejéből

Palota áll a Néva partján,
reppant időknek szemtanúja.
Viharban, szélben, tűzesésben
fölfénylik széles homloka . . .

Balázs Béla

DALLÁ HALNOTOK ÍGY KELL

Soha még, soha még ilyen árva csatát.
Meztelenül harcoltatok és a halálba
Lelketek is egyedül szállt. Harcos elődök
Árnya se várta ott, körbe köszöntve kupával.
Régi csaták muzsikája se gőzölt
Bús-haragos mámorsisakot fejetekre.

Roppant ősi legendák kürtje üvöltő
Szörnyetegekként nem taposott uccákat elétek.
Magyarok voltatok. Álmodó pusztát keltve riasztók.
Meztelen eszmével jeges űrben árva legelsők.
Veletek hadak útján nem harcoltak az ősök.
Ti világ árvái, őstelen hősök, jaj, ti ezerszer hősök.

Meg kell halnotok itt, fegyvertelen árva legelsők.
Nem diadal, de legenda virágzik itt holnapi harcra.
Dallá halnotok így kell, mert csak a dal diadalmas.
Nevetek csatabárdja ha zúg majd és röpülő lobogókon
A ti véretek bíbora leng unokáknak előtte,
Hadak útján akkor harsogó lelketek árja
Proletár seregek rohamát diadalra röpíti.

Nagy László

TAVASZI DAL

Pártom te kardos
angyalom
öledben én sem
alhatom
tüzes csikódat
ellopom
kényesek kertjét
tipratom

Nem kötöztök le
gazdagok
foszlós aranyos
madzagok
szegények fejét
emelem
ballagj utánam
szerelem

Oly undok ma a
búsulás
mint sötét csuha-
hurcolás
és oly szép ma az
öröm mint
leányokon a
piros ing.

A gyerekek a nélkülözések idején is rendszeresen kaptak meleg ételt

Pétervár, 1918-ban. Barikádot építenek a munkások

Bertolt Brecht

AURORA

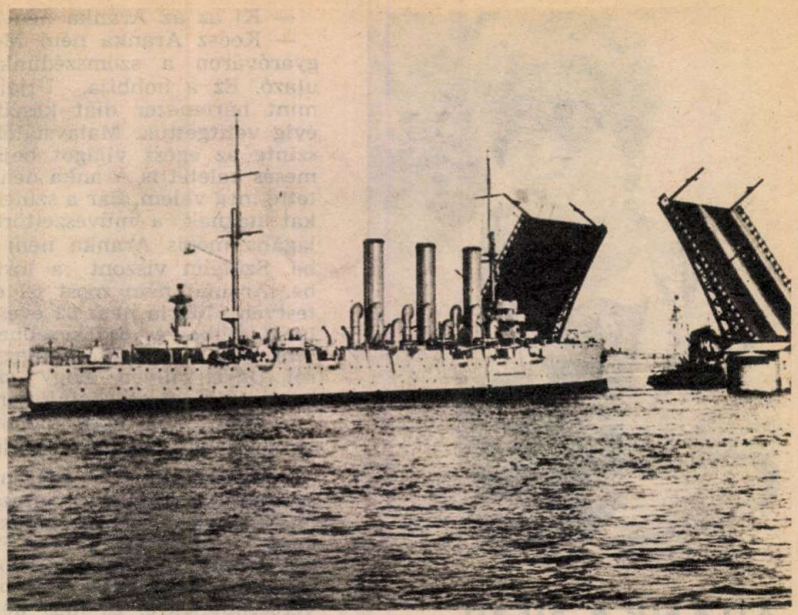

Aurora te, a szeretett folyón,
melybe kétszer nem léphetünk sosem:
érc-ajkad csókjától megborzadón
fölkelt egy cselédlány fenségesen.

S a hatalmas, fenséges lány nevetve
ment falujába s elbeszélte ott,
mint látta, dúlt álmából ébredezve,
a folyón fölúszó pirkadatot.

Elbeszélte, hogy a nap pirkadatja
— bárha éj volt még — gyorsan érkezett;
s hogy gyönyörű színét is megmutassa,
kendőjét kapta le
s szélben lengette meg.

„TÁPÁSZKODIK AZ ÓRIÁS GYERMEK"

A VASÁRNAPI ÚJSÁG októberi számai mintha csak a „boldog békeidőkről" tudósítanának. A „legrégebbi magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap" — ahogy az újság önmagát jellemzi — többek között Lev Tolsztoj Szergij atya című művét ajánlja nyájas olvasói figyelmébe. Új darab bemutatójának színhelye az Odeon színház. Továbbá kiváló a családi Fedák cipőkrém, viszont a „kövér nő élete kínlódás". A legkellemesebb otthoni szórakozás pedig kétségkívül egy beszélőgép.

Lenin a frontra induló katonákhoz beszél, a Szverdlov téren

Holott ez az időszak már régen nem a békéé. A lapok hasábjait egyre nagyobb terjedelemben töltik meg az immár harmadik éve dúló háború hírei.

És a hadijelentések mellett mind több tudósítás szól az oroszországi helyzetről. A közvélemény egyre inkább tudatára ébred, hogy világtörténelmi események készülnek arrafelé . . .

„Hiába vagyunk három éve háborúban Oroszországgal, a látvány nagyszerűségét nem tudjuk letagadni. Nekünk is, az orosz népnek is egy közös ellenségünk van: a cár!" — írja AZ EST 1917. március 27-én az első, a polgári forradalom után. A már idézett Vasárnapi Újság Farkas Imre versét közli.

Bilincsek szanaszét / hevernek, / Tápászkodik az / Óriás gyermek.

1917. október 14-ét írnak ekkor. Még három hét van a másik, a nagy forradalomig. A PESTI NAPLÓ is inkább a front jelentéseivel foglalkozik. Kicsi, november 4-i keltezésű hírben jelenti 8-án: zavargások voltak Péterváron. Másnap azonban már szalagcímben közli: „Péterváron győzött az új forradalom".

„Oroszország . . . megnyerte az egész játszmát, mert megszabadult az évszázados cári uralomtól, és lerázta egyszersmind a Kerenski-féle kapitalista burzsoázia jármát is . . . Az egész világ tisztelettel fog nézni kelet óriására, amint a bűnök és tévedések szörnyű halma felett az igazi demokrácia sugaras köntösében az ifjú köztársaság új életre berendezkedik" — állapítja meg a 8 ÓRAI ÚJSÁG 1917. november 9-én.

Az elkövetkező napok pergő eseményeit a PESTI NAPLÓ címei jelzik: „Lenin békeajánlatot tesz", „Véres harcok Péterváron", s „Oroszország békeajánlata". Lenin szikratáviratban fordul a frontokon harcolókhoz: „Katonák! A béke a ti kezetekben van." AZ EST december 1-én így ír:

„Százötvenmillió orosz megadta a példát, hogy nem muszáj háborút viselni, ha nem akar. Nagy bátorság, nagy hősiesség, nagy becsület háborúban derekasan viselni a háborút. Még nagyobb hősiesség, még nagyobb becsület azonban a háborúból békét csinálni."

Az oroszországi forradalom még a polgári beállítottságú magyar lapok számára is a béke forradalma.

„Most vagy soha! Az orosz forradalmárok, akik kiebrudalták a cárt, és megbuktatták az egyeduralmat, a bolsevikok már-már átjönnek hozzánk, és baráti parolával nyújtják kérges, földes, véres tenyerüket, mellyet eddig a békéért, az emberiség szabadságáért küzdöttek" — írta a PESTI NAPLÓ.

Novembert írtak, 1917 novemberét.

ARANKA NÉNI CSODÁI

„Egyiptomba, a Nílusmenti csodálatos országba invitálom hallgatóimat. A világ legrégibb és egyúttal legnagyobb építményeihez, a gizehi piramisokhoz, amelyek az ezüstössárga sivatag és az olajosbarnán hömpölygő óriás folyó között emelkednek az ég felé. Egy letűnt birodalomba, melynek emlékei már akkor ősrégiek voltak, és eredetüket a titokzatosság fátyla borította, amikor Hérodotosz i. e. 450 körül meglátogatta őket. Ma a kolosszális építmények kb. 4500 évesek. Itt a fennsíkon állnak az idők végezetéig . . .”

Gondolatban a piramisok körül bolyongtunk, megcsodáltuk a szfinx félig ember, félig oroszlán testét, majd elindultunk a Királyok és Királynők Völgyébe.

Persze, eközben a csillebérci úttörőtábor egyik padján ültünk. Még a nap sem sütött, sőt szemerkélni kezdett az eső. Krász Lilla kezében jegyzetfüzet, s minden mozdulata, mosolygós arca, megvillanó szeme még a nagy élményt idézte. Az egyiptomi utazást. A képzeletbelit. De erről meséljen ő maga:

— Megnyertem az Aradi Jenő Országos Rajzverseny művészettörténeti pályázatát. Előadásom címe: A piramisok és a szfinx (ebből idéztem a cikk elején). Míg az előadást tartottam, a Carmina Burana zenéje hol halkan, hol hangosabban szólt, nagyon ment a szöveghez, s írásvetítőt is használtam. Több, mint hét hónapig bújtam a könyveket, albumokat, dolgoztam a pályázati anyagon, már teljesen Egyiptomban éltem. Persze, Aranka néni nélkül bajosan sikerült volna.

— Ki az az Aranka néni?

— Koósz Aranka néni Mosonmagyaróváron a szomszédunk. Nagy utazó. Ez a hobbija. Útjain több mint háromezer diát készített, két évig vetítgettük. Malaysiától Kínáig szinte az egész világot bejárta. A mesés keletet is Aranka néni szeretette meg velem. Bár a szüleim is sokat utaznak, a művészettörténet világába mégis Aranka néni vezetett be. Szüleim viszont a történelembe. Aranka néni most 62 éves. A testvére, Mária néni 82 éves, de nálánál többet és érdekesebbet senki sem tud a régi Mosonmagyaróvárról. Ugye, milyen nagy szerencse, hogy ilyen szomszédaink vannak?

— Említetted, hogy szüleid a történelem felé terelték figyelmedet.

— Édesapám és édesanyám is rendkívül sokat mesélt utazásaikról, műemlékekről, múzeumokról. De ennyivel nem érték be. Fölhívták figyelmemet az egy-egy országgal kapcsolatos művészeti albumokra, verseskötetekre, és más könyvekre. Ötödikes voltam, de ma is emlékszem, hogy elsőként Passuth László Megszólal a sírvilág című könyvét ajánlották. Mexikóról szól. Amikor az iskolában a történelem-tanárnőmnek, Jávorcsik Erzsébetnek elmondtam élményeimet a könyvről, meglepődött. Aztán ő iş ajánlott könyveket, hogy rendszerezve olvashassak. A magyar és a történelem a kedvencem. Így, s a pályázati győzelem révén kerültem Csillebércre, a társadalomkutató szaktáborba.

— Befejezted a nyolcadikat. Hol tanulsz tovább? Mi szeretnél lenni?

— A mosonmagyaróvári Kossuth Lajos Gimnáziumba járok. Szívem szerint régész vagy művészettörténész lennék.

— Ma is irányítja valaki az érdeklődésedet vagy már önállóan boldogulsz?

— Már nem is engedem irányítani magam. Persze, a szüleim a mecénásaim, mert a művészeti albumok, szakkönyvek nagyon drágák, a zsebpénzemből nem futná. Ha „nagy” leszek, óriási könyvtárat szeretnék. A meglévőket már rendszereztem, katalogizáltam.

— Mekkora a könyvtárad?

— Háromszázötven-négyszáz könyv. A mesekönyvekkel együtt.

— Hónapokon át bújtad Egyiptomot. Most melyik ország következik?

— Görögország. Aranka néni adja hozzá a diákat. S persze, mesél is.

— Külhoni országok, messze tájak vonzanak. Hol jártál eddig?

— Csehszlovákiában és az NDK-ban.

— S hová kívánkozol?

— Egyiptomba, Görögországba, Indiába, és a Szentföldre, Jeruzsálembe. Gyűjtöm a bibliai tárgyú könyveket is. Aranka néni diái és meséi megszédítettek . . .

Tarpai S. Anikó
Fotó: Potzmann János

Hazánkba is ellátogatott Ajax Delgado Quintanilla, a nicaraguai Alfonso Velasques Sandinista Gyermekszövetség főtitkára és Alberto Gonzales külügyi államtitkár. Hat szocialista országot érintő utazásuk célja, hogy megismerjék a baráti országok gyerekszervezeteinek életét, munkáját.

Magyarországi útjuk során megtekintették a Balatoni Úttörővárost, a veszprémi úttörőházat, a budapesti XIII. kerületi úttörőházat és a XI. kerületi Menyecske utcai Nevelőotthont.

– A forradalom szereti a gyermekeket. Több mint hétezer árván maradt gyermek sorsáról kell gondoskodnunk, az 1979 óta egyre fokozódó ellenforradalmi nyomás alatt. Kimondani is sok: az USA 32 millió dollárral támogatta az ellenforradalmárokat. Állandó támadások érik az országot, levegőből és tengerpartról. Húsz egészségügyi központot lebombáztak, 359 iskolát be kellett zárni. Népünk célja: túlélni a harcokat és békében élni – mondta a főtitkár.

Túlélni és továbblépni: tanulni, tanítani, boldog gyerekeket felnevelni – ez a nicaraguai gyermekszövetség célja.

PAN SÍ... BOMBAS NO: KENYERET ÉS NE BOMBÁKAT!

Virágcsokorral és barátsággal fogadták Zánkán a nicaraguai küldötteket

És ehhez ad segítséget a magyar úttörők egyetértése, barátsága, megértése is. Zánkán, az úttörőtanács-titkárok nagygyűlésén megszavazták, hogy minden úttörő és kisdobos egy ceruzával és egy füzettel segítse nicaraguai pajtásait. Ha ti is kapcsolódtok a felhíváshoz, nehezen elképzelhető örömet szereztek azoknak a gyerekeknek, akiknek még újságjuk sincs.

Kenyerük sem elég.

Géczi Éva

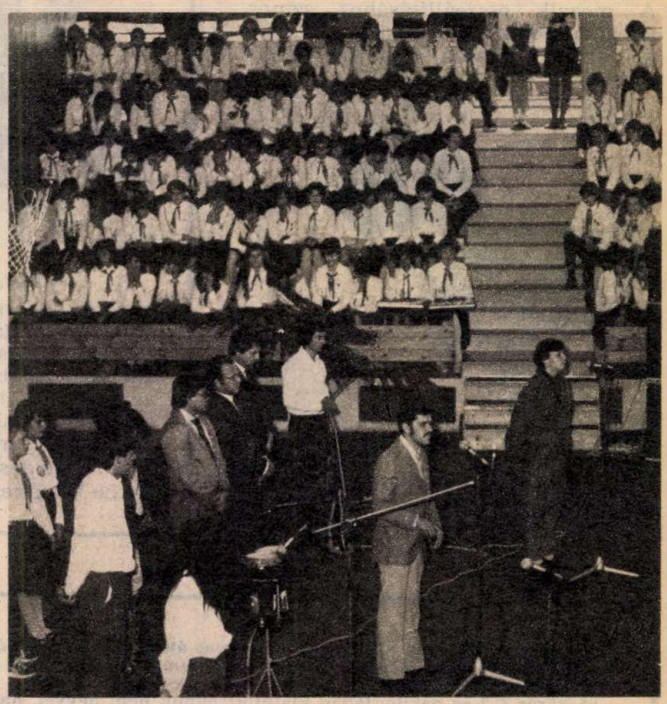

A szolidaritási nagygyűlésen az úttörőtanács-titkárok szomorú tényeket hallottak a nicaraguaiak sorsáról

Békegalamb „kel szárnyra" a rajzlapon, hogy magyar úttörők segítő szándékát vigye hírül

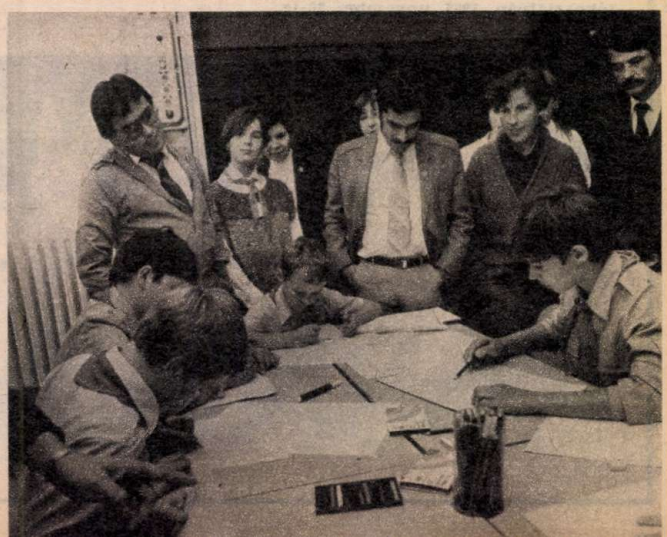

FELHÍVÁS MINDEN MAGYAR KISDOBOSHOZ ÉS ÚTTÖRŐHÖZ

Bizonyára mindannyian tudjátok, hogy Nicaraguában milyen nehéz helyzetben élnek és dolgoznak a felnőttek és a gyerekek. Mi is hallottunk erről, amikor ellátogattak hozzánk a nicaraguai Sandinista Gyermekszövetség vezetői.

Ekkor határoztuk el, hogy mi magyar úttörők is hozzájárulunk a gondok enyhítéséhez és meghirdetjük a „Segítsük a nicaraguai gyerekek tanulását!" akciót.

Kérünk minden magyar kisdobost és úttörőt, járuljon hozzá az akció sikeréhez azzal, hogy felajánl egy iskolai füzetet és egy ceruzát.

A felajánlott tanszereket csapatonként gyűjtsétek össze és küldjétek el a csillebérci vezetőképző tábor címére. (Budapest, XII., Konkoly T. M. u. 21.)

Határidő: 1985. december 10.

„A tanuláshoz való jog – minden gyermek alapvető joga", de a lehetőségét is meg kell teremteni.

Balatoni Úttörőváros, 1985. október 14.

1985 októberében a Zánkán táborozó úttörőtanács-titkárok

ZSIBONGÓ

A PAJTÁS TELEXE

A keszthelyi érmegyűjtők csoportja új plakettel lepte meg a numizmatika szerelmeseit. Az érem egyik oldalán a Kővágószőlősön előkerült Vénusz-szobrocska, a másikon Keszthely címere látható. ● Elhárították a tömeges halpusztulás veszélyét, amellyel a Kaposvári Cukorgyárból és a Kaposvári Húskombinátból kibocsátott szennyeződés fenyegette a Kapos és a Sió élővilágát. ● A tizenhárom aradi vértanúról énekelt nóta újabb variációjára találtak a kutatók a Baranya megyei Bodán. ● Indiában vendégszerepelt az Állami Bábszínház együttese. ● A belgiumi Grand-ban rendezett nemzetközi filmfesztiválon Bokor Péter, Xantus János és Rófusz Ferenc egy-egy alkotása mellett bemutatták Szabó László Sortűz egy fekete bivalyért című munkáját is.

PORTRÉKÉSZÍTŐK

II. Rákóczi Ferenc portréját készítették el a nagyhalászi úttörők. A mozaik összeállításához színes üvegdarabokat használtak. Az alkotás az iskola aulájában kap majd helyet.

BABHEGYEK

A termények betakarítását követő ősz nagy feladat elé állította a Hatvani Konzervgyárat is. Most, a munka dandárjában több száz diák segít az üzemnek, hogy a raktárakban, hűtőházakban álló zöldbab- és borsóhegyek minél előbb gondosan lezárt üvegekbe kerülhessenek.

Az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat által a BNV-n rendezett „Válasszunk együtt!" pályázat eredményhirdetése: 1. Szimat Szabolcs (2.); 2. Süni Sanyi (1.); 3. Hörcsög Odön (7.).

(A vásár C/2-es pavilonjában kiállított bábuk nem névvel, hanem számmal voltak megjelölve, ezért az értékeléskor zárójelben ezt a számot közöljük.)

Nyertesek: (Az 1—6. helyezettek játékcsomagot, a 7—10. helyezettek egy-egy db „Süni Sanyi dalai" kazettát kapnak). 1. Fazekas Andrea (1500 Ft); 2. Mékli Attila (1300 Ft); 3. Raday Attila (1100 Ft); 4. Erdőközi Attila (900 Ft); 5. Lányi Bernadett (700 Ft); 6. Hlatki Slikhter Balázs (500 Ft); 7. Molnár Ilona; 8. Ladányi Krisztina; 9. Lajti László; 10. Hanyecz László.

A nyeremények az igazolószelvények ellenében átvehetők az Úttörő Áruház Játékosztályán, 1985. november 30-ig.

PAJTÁS CENTRUM

Az EXPRESS Ifjúsági és Diák Utazási Iroda a következő utazásokat kínálja iskolák tanulmányi kirándulásaihoz:

Egynapos utak: az év bármelyik részében leköthetők, az autóbusz-férőhelyektől függően.

1. útvonal: Budapest — Fót — Vácrátót — Őrbottyán — Budapest. Utazás autóbusszal. Étkezés: ebéd. Részvételi díj: diák 130 Ft, felnőtt 165 Ft.

2. útvonal: Budapest — Tatabánya — Várgesztes — Csákvár — Alcsútdoboz — Budapest. Utazás: autóbusszal. Útközben ebéd. Részvételi díj: diák 160 Ft, felnőtt 195 Ft.

3. útvonal: Budapest — Biatorbágy — Csákvár — Lovasberény — Velence — Pákozd — Agárd — Martonvásár — Budapest. Utazás autóbusszal, útközben ebéd. Részvételi díj: diák 150 Ft, felnőtt 185 Ft.

4. útvonal: Budapest — Szentendre — Visegrád — Esztergom — Dorog — Budapest. Utazás autóbusszal. útközben ebéd. Részvételi díj: diák 125 Ft, felnőtt: 165 Ft.

5. útvonal: Budapest — Hatvan — Hollókő — Szécsény — Balassagyarmat — Budapest. Utazás autóbusszal, útközben ebéd. Részvételi díj: diák 180 Ft, felnőtt 225 Ft.

6. útvonal: Budapest — Szekszárd — Gemenc — Budapest. Utazás autóbusszal, útközben ebéd. Részvételi díj: diák 210 Ft, felnőtt 260 Ft.

7. útvonal: Budapest — Székesfehérvár — Veszprém — Herend — Nagyvázsony — Balatonfüred — Budapest. Utazás autóbusszal útközben ebéd. Részvételi díj: diák 170 Ft, felnőtt 240 Ft.

A feltüntetett árak irányárak, ettől 10-20 forinttal eltérhet a végső ár. Az árak 35 fős csoportokra vonatkoznak, s nem tartalmazzák az idegenvezető költségeit. Ezt a szolgáltatást külön kell megrendelni. Kisebb létszám esetén az egy főre jutó autóbuszköltség nő. A diákcsoportokkal utazó pedagógusok is diákárat fizetnek.

Városnézés Budapesten:

4 órás budapesti városnézés autóbusszal, idegenvezetővel, a csoport létszámától függetlenül 1700 Ft/csoport.

Érdeklődni a 204. sz. Express irodában lehet. (Cím: Budapest V., Semmelweis u. 4.) Telefon: 178-600, 176-634.

AZ EGÉSZSÉGŐR

Hlavnya Norbert, a Somogy megyei Nagyatádi 2. számú Általános Iskola hetedikes tanulója. Ötödikes kora óta tagja az Úttörő Gárda egészségőr szakalegységének.

— Nem jönnék zavarba, ha valakit az utcán elsősegélyben kellene részesítenem. Azonnal megnézném, milyen sérülést szenvedett. Ha sérülése egyszerű, magam is ellátnám, ha komolyabb, rögtön mentőt hívnék. A kíváncsiskodókat pedig igyekeznék távol tartani a sérülttől. Az itt tanultaknak egyébként otthon is hasznát láttam, amikor barátom leesett a betonra, s szorítókötést kellett tennem a kezére, hogy csillapuljon a vérzése. A legfontosabb az, hogy ne veszítsük el lélekjelenlétünket, ha bajba kerül bármelyikünk.

A BIZTONSÁGÉRT

Hasznos, talán életeket mentő tanácsok — könnyed, szórakoztató formában. Ez a lényege annak a társasjátéknak, melyet nemrég jelentetett meg az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács. A kiadványt az OKBT megyei bizottságainál lehet beszerezni.

ÚT AZ ISKOLÁBA

A HÉT KÉPRIPORTJA

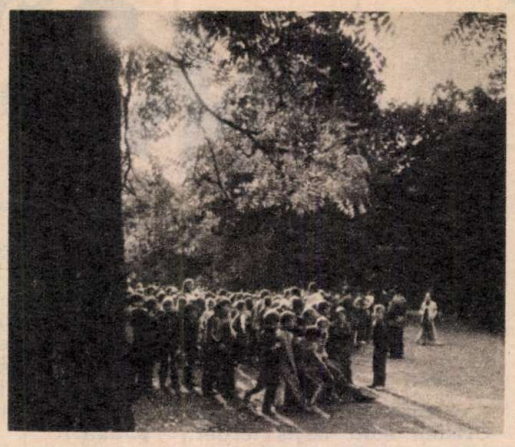

Több mint ezer úttörő és kisdobos részvételével bonyolították le a budapesti Margitszigeten a Szántó Kupa mezei futóversenyt. A viadal — mely egyben úttörőolimpiai versenye is az V. kerületieknek — Szántó Györgynek, az egykori neves sportújságírónak, a Szemere utca 5. szám alatti iskola szülői munkaközössége volt vezetőjének állít emléket.

TÖRTÉNELMI TÁJFUTÁS

A Fejér megyei Úttörőelnökség és a Fejér megyei Tájékozódási Futó Szövetség szeptember 28-án rendezte meg tizenkét csapat részvételével a történelmi tájékozódási futás megyei versenyét. A fiúknál Imre Gábor (Székesfehérvár, Sziget utcai Általános Iskola), a lányoknál pedig Gazdag Zsuzsa (Székesfehérvár, Münnich Ferenc utcai Általános Iskola) lett az első. A csapatok versenyét a székesfehérvári Sziget utcai Általános Iskola gárdája nyerte.

ZSIBONGÓ

MÁTYÁS A

FÜLEKI JÁNOS:

Alkonyodott. A távolból harangszót hozott a csöndes, májusi szél. Mátyás király felállt a tárgyalóasztal mellől, és kilépett hadisátrából, hogy friss levegőt szívjon.

— Kapitány urak, hallják? — nézett vissza. — Az István dóm harangja ájtatosságra hívja híveit. Úgy látszik, érzik, hogy ma még nem kell félniük a támadásunktól.

Dávidházi István hevesen ugrott fel, hangját indulat korbácsolta:

— Uram, királyom, miért késlekedünk? Katonáinkat fűti a vágy, hogy megvívják az ostromot.

— Nyugodjék, kapitány uram! — csendesítette a király. — Úgy lészen, ahogy mondottam! Hajtsa inkább álomra a fejét, semhogy hebehurgyán falnak menjen vele. Megértette?

Hogyne értette volna meg Dávidházi, ha a király ilyen határozottan mondta. Bár egy kicsit zsörtölődött, miközben elindult hadisátra felé.

Mátyás nyújtózott egyet. Azon gondolkozott, hogy olvasson-e még, amikor a strázsamester jelentette, hogy egy legény kér bebocsátást.

— Miféle legény? — kérdezte a király.

Azt felelték, íródeák lehet, mivelhogy könyv van a hóna alatt. Mátyás intett, hogy engedjék be bátran. Ha írástudó, bárki légyen az, szívesen elbeszélget vele.

Nyurga, bajszos legény lépett eléje, köpenye a vállára volt vetve. Mélyen meghajolt, és térdre is akart borulni, de Mátyás rászólt:

— Csak a tudás, meg az Úristen előtt hajts térdet! Látom a könyvedről, hogy írástudó vagy, s ha majd összemérjük tudásunkat, lehetséges, hogy én hajolok meg előtted. Kerülj beljebb, fiam. Mi járatban vagy? — kérdezte tőle, miközben a kerevetve ültette, ő pedig bársonyszékében foglalt helyet.

— Csupor András a nevem, Bazini János nagyságos grófuramnak vagyok az íródeákja.

— Ó, tehát Erdélyből jövél — hajolt közelebb hozzá a király. — Mondd, mi hírt hoztál felőle? Bazini uram békétlen még? Emlékszem, hogy megharagudvék rám, amikor a kincstári adó bévezettetésre került. Összefogott Dezső Antallal, meg Farmosi Vörös Benedekkel. Még a trónról is le akartak taszítani.

— Hát, ami azt illeti, most is békétlenkednek Bazini uramék — vette át a szót Csupor András. — Azt mondják, ne Bécs várát ostromolja királyi felséged, hanem a török ellen fordítsa félelmetes fekete seregét. A török fertelmesebb pusztító, mint a habsburgi Frigyes császár.

— És néked, mint írástudó embernek, mi a véleményed? — nézett Mátyás az íródeákra. — Mit tennél az én helyemben?

— Mit tennék? — töprengett András. — Tudom, hogy felséged II. Mohamed szultán halála után a nürnbergi gyűlésen figyelmeztette a német rendeket, hogy itt az ideje a török elleni összefogásnak. Az új szultán, Bajazid ugyanis testvérharcba keveredett öccsével, Dzsem herceggel.

— Látod, figyelmes vagy a világ dolgai iránt. Derék dolog! De arról van-e tudomásod, hogy a német rendek azon a nürnbergi gyűlésen segélyhadat szavaztak meg Frigyesnek — mondta Mátyás, majd keményebbre fogta a hangját. — Engem pedig szép szavakkal biztattak: harcolj csak, Mátyás! Védd meg a pogánytól keresztény Európánkat!

— Óh, borzalom! — kiáltott fel András. — Miközben felséges urunk verekszik Bajazid szultánnal, habsburgi Frigyes a segélyhadával hátbatámadta volna. És... még az is előfordulhatna, hogy Bazini grófuramék mindezt... ölbe tett kézzel néznék?!

— Látom, András fiam, az isten is diplomatának teremtett — veregette meg a vállát a király. — Te legalább megérted, hogy én ugyan el akarom foglalni Bécs várát, de nem szándékozom Ausztria népét rabigába hajtani.

— Értem én! Felségednek biztonság kell és hatalom, amellyel csatasorba állíthatja a keresztény Európa uralkodóit a betolakodó török ellen — mondta, miközben hóna alól előhúzta könyvét, és így folytatta:

— ...Csakhogy én féltem felséges királyuramat! Különösen amióta elolvastam ezt a könyvet, Enea Silvio Piccolomini alkotását. Azt írja ez a tudós ember, Frigyes császár bizalmasa, hogy „Bécset két mérföldön övezik falak és védőbástyák. Hatalmas külterülete van, amelyet széles árok és földsánc vesz körül."

— Ne folytasd, András! — intette le Mátyás. — Bécs olyan erőd, amelyet nem lehet bevenni. Ezt gondolod?

— Tudom, hogy Mátyás király előtt nincs lehetetlen — hajolt meg a legény —, de attól félek, hogy rengeteg katonavér ömlik ki Bécsért. S ki harcol akkor Bajazid ellen?

— Nyugodj meg, fiam! — szólt a király. — Nekem drága minden cseppnyi katonavér. Éppen ezért nem engedem, hogy fejjel menjünk Bécs falainak. Kivárjuk a kedvező pillanatot, amely talán már nincs is olyan messze. — Majd kis idő múltán így folytatta: — Szavatartó legénynek véllek, így hát neked elmondom: személyesen akarom kipuhatolni, hogy milyen az ostromlott város hangulata. — És felállt bársonyszékéből, búcsúzásra nyújtva jobbját. — Későre jár, András fiam. A strázsa nyugalmas helyre vezet. Pihend ki fáradalmaidat. Én az éjjel, meg holnap, az Úristen segedelmével megtalálom a legjobb megoldást. Vagy ha nem, hát akkor tovább folytatjuk a disputát.

Csupor András legszívesebben nagyot kiáltott volna: „Felséged nem teheti ki magát ilyen veszedelemnek! Ha baja esnék, mi lenne szegény magyar népünkkel?" De hát nem szólhatott, mert akkor már kint

KAPUK ELŐTT

volt a sötét éjszakában, két fegyveres őr vezette a sátrához.

A két fegyveres jó éjszakát kívánt neki, és ő ott maradt egyedül. Mit tehetett mást, ledőlt az ágyra. Jólesett volna fáradt testének a pihenés, de az agya sehogyan sem akart nyugodni. Tudta, hogy Mátyás király nem először ölt magára álruhát. Hallott róla, hogy a hírhedt kolozsvári bíró házába egy vándorlegény ruhájában toppant be. No, de az nem járt ekkora veszéllyel! Ha Bécsben fogságba kerül, Frigyes bakóval csapatja le a fejét. Uram, irgalmazz nekünk! András mind jobban törni kezdte a fejét, hogyan segíthetne Mátyás királynak. Talán, ha ő menne felséges ura helyett... Biztosan nem engedné. De, ha... vele együtt mehetne, vagy... titokban követné őt. Úgy van! — ugrott talpra az ágyból, és hátizsákjából elővette kopottas, hétköznapi ruháját. Máris öltözködni kezdett...

A koromsötét éjszakát derengő hajnal, majd verőfényes nappal követte. Végtelennek tűnő nappal. És amikor ismét sötétség borult a világra, Csupor András íródeák már megint a sátrában virrasztott. Pislákoló mécses fényénél rótta a betűket a pergamenlapra.

„A hajnal még alig pirkadt, amikor Bécs városába érkezék király urunk. Kopottas, foszladozó paraszti gúnya vagyon rajta, és a hátán tojással, vajjal teli kosarat cipel. Szegény, piacozó sváb embernek vélheti bárki, aki néhány garasért jön bé a városba. Pár lépéssel hátrébb követém őt, figyelve minden mozdulatot. Már jól bent lépkedett urunk a nagy házak között, amikor emberek jövének véle szemben. Soványak valának, beesett szeműek és szomorúak. Mennyiért adod a tojást, te nagyorrú sváb? — kiáltottak reá. Uramisten! Talán csak nem ismerék fel Mátyás királyt a nagy orráról? — futott végig bennem a félelem. De nem csináltak mást, minthogy a tojásokat mind kiszedték a kosarából, és aranyforintokat dobáltak a helyére. A másik utcában meg így szólának hozzá: Vajat is hoztál? Okos vagy, paraszt! Ha nem gondoskodnál rólunk, éhen döglenénk. Hallod? Bécs éhezik. Frigyes úr cserben hagyott bennünket. Elinalt Linzbe. Mátyás meg a füle botját sem mozdítja a város körül. Mi lesz velünk? — ezt kérdezték tőle, bármerre ment. Mondd, mi lesz velünk? Volt, ahol megragadták a kabátját és ráncigálni kezdték. Hagyjatok! — kiáltott rájuk király urunk. — Mit mondhatnék én nektek? Minél hamarabb adjátok fel a várost! Minél hamarabb!"

Eddig jutott Csupor András az írásával, amikor úgy érezte, hogy fáradtság telepedik a szempilláira. A karjai is elnehezültek, és a mécses fénye is nagyot hunyorított, mint mikor a ház kemencéjében utolsót izzik a parázs, és hosszú füstöt enged ki a kéményen.

Órák vagy talán napok is telhettek el, amikor is ébredezni kezdett Csupor András. Kintről harci zaj szűrődött be.

Pár perc múlva egy fegyveres strázsa lépett a sátorba. Összecsapta a bokáját, mondván:

— Ébredjen, íródeák uram!

— Mi az, támadunk Bécs ellen? — nézett rá kérdően.

— Jobb hír, amivel jövék! Megérkezett Bécs város küldöttsége. Professzorok, polgárok, kereskedők, s egyszerű emberek. Azt mondták: „Megnyitjuk Bécs város kapuit! Jövél Mátyás, magyarok királya! Kegyelmezz nekünk! Adj nekünk élelmet: tojást, vajat, kenyeret, húst, bort."

Csupor András szeméből egyszeriben megeredt a könny.

— És mit monda erre felséges király urunk?

— Hívatja kigyelmedet, íródeák uram, és kéri, hogy mellette lovagoljék a városba, és írja bé a krónikába: Mátyás, a magyarok királya az Úrnak 1485-ik évében, június havának első napján elfoglalá habsburgi Frigyes úr birodalmának székvárosát.

Úgy történt minden, ahogy Mátyás megmondta: nyolcezer válogatott katonája és ötezer élelemmel megrakott társzekér élén vonult be Bécsbe. Az István dóm előtt a fényes fogadóbizottság földig hajolt a király előtt. A főpolgármester feltekintett az uralkodóra, és így szólt:

— Bécs városa felséged lábai előtt hever.

Nagy haragra gerjedt erre a magyarok királya.

— Ne heverjenek kigyelmetek a lábam előtt! Keljenek föl és segítsenek hadat szervezni a szultán ellen!

Csupor András közelebb lépett a királyhoz, és a fülébe súgta:

— Felséges uram, most már mégiscsak lesz törökverő hadsereg.

— András fiam, mégsem vagy te még gyakorlott diplomata. Ne felejtsd el, amit most mondok: könnyebb egy tevének átjutni a tű fokán, mint a nürnbergi urakat rábírni arra, hogy egységes keresztény hadsereget szervezzenek.

Az íródeák határozott hangon tette hozzá:

— Mátyás király kemény kezével minden lehetséges!

Évek teltek, évek múltak. Az Úr 1490-ik évében már készen állott a törökverő hadsereg. Már csak az indulásra kész harci riadó megfúvására vártak, amikor is Csupor András ezt írta be a krónikájába:

„Húsvét szent ünnepén fájó hang bolygatta meg Bécs ünnepi csendjét. A várkápolna tornyában megkondult a lélekharang.

Meghalt Mátyás király.

Könnyeim a krónikára potyogtak. Folyton-folyvást csak az járt az eszemben: mivé lesz szegény virágzó hazánk? Mivé lesz egységes, keresztény Európánk?"

A képviselőház bizottsági ülése a díszteremben. 1865-ből való fametszet

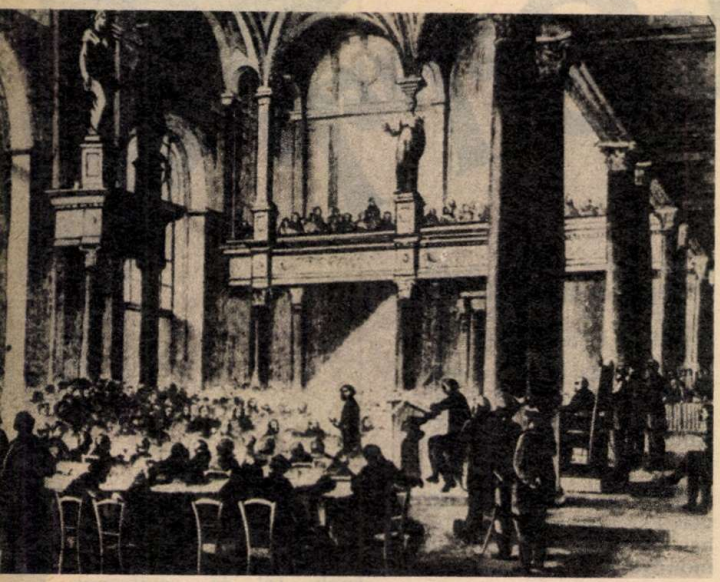

Stüler eredeti terve fametszeten

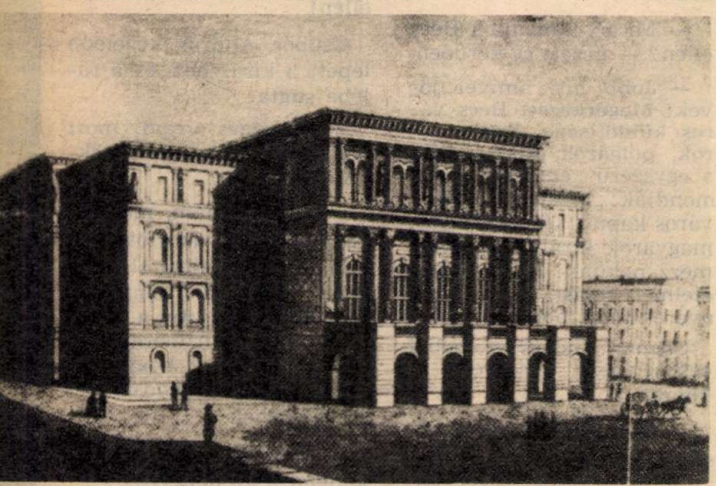

A szellem nagy műhelyei

Tudósok társasága

„A tudós hazája széles e világ, szoktuk mondani; de ne feledjük soha, hogy Magyarország is ehhez a világhoz tartozik. Ne ámítsuk magunkat azzal, hogy most már van két egyetemünk, van műegyetemünk, van akadémiánk, tehát már eleget tettünk a tudomány meghonosítására. Ha azt akarjuk, hogy a tudomány itt ne csak tartózkodási helyet, hanem igazi otthont is találjon, melyben ereje szabadon fejlődve és erősödve a nemzet erejével szétválaszthatatlanul összeforrjon, akkor még nagy, az eddigieket felülmúló áldozatokat kell hoznunk."

Eötvös Loránd (1891.)

Minden nemzet történetében vannak legendás pillanatok. A miénkben példának okáért, az egyik ilyen pillanat volt, amikor 1825. november 3-án az országgyűlés alsó táblája, a képviselőház ülésén Felsőbüki Nagy Pál keserű hangú felszólalása után a hallgatóság soraiból előlépett egy huszártiszti egyenruhát viselő fiatalember, és néhány keresetlen mondatban birtokainak egy évi jövedelmét fölajánlotta egy, a magyar nyelv fölvirágoztatását szolgáló tudományos intézmény, egy Magyar Tudományos Akadémia fölállítására.

Nem volt kicsiség ez a fölajánlás, hiszen aki tette, egyike volt a legnagyobb birtokosoknak. egy igazi magyar nábob: gróf Széchenyi István. Szavai nyomán méhkasként bolydult meg a terem, az ő hatvanezer ezüstforintjához szinte pillanatok alatt további százkilencvenezer gyűlt össze. Magasztos percek voltak, azóta is híven őrzi őket a nemzet emlékezete.

Nemzeti összefogással

Ha ma azt mondjuk: Magyar Tudományos Akadémia, mindenki azonnal a pesti Duna-parton, a mai Roosevelt téren álló palotára gondol. Pedig működésének első negyven évében a magyar tudományos élet legfelső irányító szervének nem volt saját otthona. Először a mai Gresham-palota helyén állt Deron-, később Nákó-ház első emeletén, majd a Petőfi Sándor utca 3. szám alatti Trattner—Károlyi-ház első és második emeletén működött. Mindez Rózsa Györgynek, az Akadémiai Könyvtár mostani igazgatójának könyvéből tudható meg. Akkoriban az akadémiai üléseket a Vármegyeházán, majd felépülése után a Magyar Nemzeti Múzeum díszermében tartották.

A Magyar Tudományos Akadémia allegóriája olajfestményen

1859-ben indítottak gyűjtést az építkezéshez szükséges pénz előteremtésére. Az építési pályázatra beérkezett tervek megvitatásába szakértők és laikusok egyaránt bekapcsolódtak. Ez volt az első eset Magyarországon, amikor az építészet közüggyé vált. Végül a berlini Nationalgalerie és a stockholmi Nationalmuseum építészének, Friedrich August Stülernek a terveit fogadták el, kisebb módosításokkal.

Az építés 1862 áprilisától 1865-ig tartott, a költségek egymillió forintra rúgtak. A munkát Ybl Miklós és egy kiváló fiatal építész, Skalnitzky Antal vezette. Az ünnepélyes felavatásra 1865. december 11-én került sor.

Terebélyesedő tudomány

A második világháború pusztítása sajnos, az Akadémia épületét sem kímélte meg, súlyos károkat szenvedett. A második emelet rommá vált. A helyreállításra csak részletekben volt mód: előbb a külsőt és a földszinti helyiségeket, majd az első emeletet, végül 1958-ban a második emeletet állították helyre. A főhomlokzati harmadik emelet felső világítású termei, melyekben egykor a mai Szépművészeti Múzeum alapjául szolgáló Es-

A folyosó boltívei, díszes oszlopfői, mozaikos kövezete

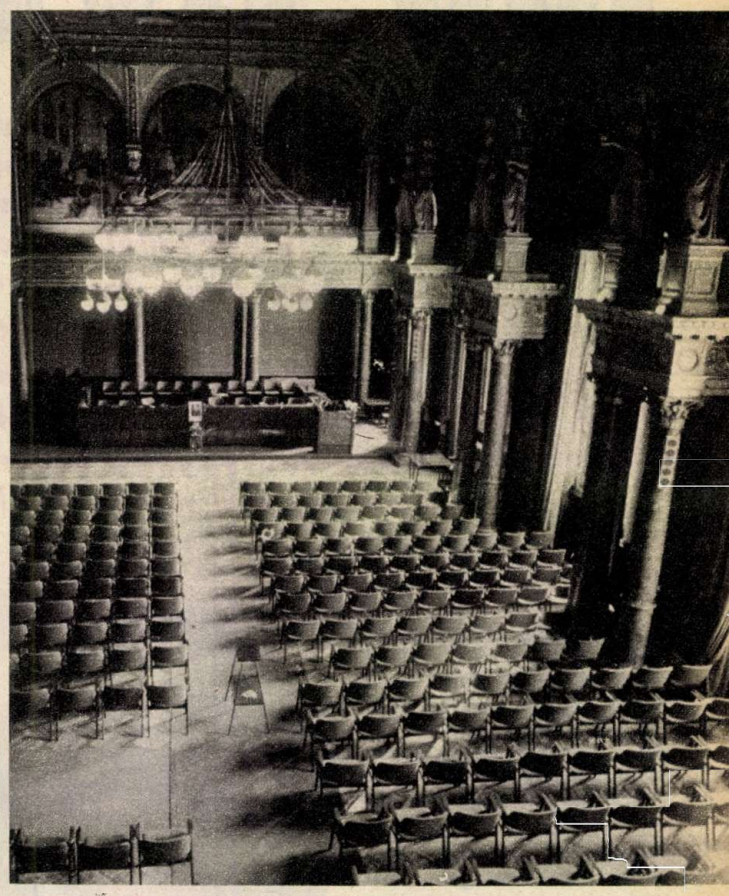

A harmincöt méter hosszú, tizenhét méter széles, két emelet magasságú díszterem mai képe

terházy Képtár volt „társbérlő", műszaki gondok miatt még most sem tölthetik be méltó szerepüket.

A Magyar Tudományos Akadémia terebélyes, szerteágazó intézmény. Hol vannak már azok az idők, amikor épülete elég volt arra, hogy más tudományos és művészeti intézményeknek is otthonául szolgáljon? Az Akadémia „kinőtte" a Duna-parti palotát, ahol már csak a közgyűléseket, a tudományos üléseket és konferenciákat tartják. Csupán a legfontosabb irányító testületeknek, az elnökségnek, a főtitkári hivatalnak, a könyvtárnak maradt benne hely.

— A tervek szerint 1988-tól a könyvtár is a közeli Arany János utcába költözik — mondja Olach Péter, a gondnokság vezetője.

Gráfelmélet és hasonlók

Thész Jánost, a Tudományos Testületi Titkárság vezetőjét is fölkerestük:

— Nem tudom, hogyan lehetne egy tíz-egynéhány éves gyereknek jól elmesélni, mivel is foglalkozik az intézmény. Volt már olyan eset, hogy egy ilyen korú fiú fölhívott minket, és megkérdezte, hogyan lehetne az Akadémia tagja. Hát, ez ugye, nem ilyen egyszerű...

Mosolyogva forgat a kezében egy vaskos kis könyvet, a Magyar Tudományos Akadémia ötévenként megjelenő Almanachjának legutóbbi, 1980-ban kiadott kötetét.

— Itt van például — olvassa —, hogy az MTA Matematikai Kutatóintézete kutatásainak fő irányai: valószínűségszámítás, matematikai statisztika, statisztikus fizika, információelmélet, valamint ezek alkalmazásai, analízis, különös tekintettel a differenciálegyenletek elméletére, valós, komplex és konstruktív függvénytan, approximációelmélet, kombinatorika és gráfelmélet... Nem tudom, okosabbak lennének-e attól a lap olvasói, ha ezt így leírná...

Már az én kezemben van a kicsinységében is tekintélyes külsejű Almanach.

— Tessék, kölcsön adom, forgassa! Ebben minden fontos dolog benne van: az alapszabály, az Akadémia felépítése, szerkezete, hivatalai, osztályai, bizottságai, kutatóhelyei és -intézetei, kiadványai, vállalatai, szervei, a tudományos minősítés módja és fokozatai.

Levelezők és rendesek

No, nézzük! Először is, van az elnökség. Azután elnökségi bizottságok. Azután jönnek az Akadémia tudományos osztályai, szám szerint tíz, a nyelv- és irodalomtudományoktól a föld- és bányászati tudományokéig. De ez már egy másik fejezet. Valamennyi osztálynak rengeteg bizottsága, munkabizottsága, témabizottsága, albizottsága, társasága, társulata. Minden, ami szükséges ahhoz, hogy amiként azt az alapszabályok előírják, a Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Népköztársaság legfőbb tudományos szerve legyen, mely „tagjai munkásságával és az intézményeiben folyó kutatásokkal műveli a tudományt", és amely „közreműködik a tudományos kutatás országos irányításában és összehangolásában".

De ha az egész Almanachot idemásolnánk, az rémségesen hosszú és unalmas lenne! Egyébként is furdal a kíváncsiság a Thész János említette eset óta: tényleg, hogyan lehet valaki az Akadémia tagja? Lapozzunk! Kiderül, hogy van rendes tag, levelező tag és tiszteleti tag. Ez utóbbi címet kiemelkedő külföldi tudósok kaphatják meg. A magyar tudós először levelező tag lehet, ha rendelkezik már a tudományok doktora címmel, és szaktudományát a nemzetközi kutatáshoz mérve is magas szinten, alkotó módon műveli. Ha ezután még kiemelkedő eredményeket ér el, és tudományos közéleti tevékenységével is kitűnik, következhet a rendes tagság. A taggá választás az Akadémia legfőbb testületének, a közgyűlésnek a dolga. Az Akadémia hetvenöt évesnél fiatalabb tagjainak száma legföljebb kétszáz lehet.

Kedves ismeretlen telefonáló! A kérdésedre megtaláltuk a választ. A többi már nem rajtunk múlik...

N. T.

Fotó: Karasz Lajos

100 ÉVES A MO

Ki hinné, hogy a villámgyors Hondák, Yamahák, a kényelmes BMW-k, a „mozdony" méretű Harley-Davidsonok, a megbízható Moto Guzzik, az ügyes Vespa robogók, a Jawák, az MZ-k, a Simsonok, a Babetták és szerte a világon gyártott egyéb motorkerékpárok ebből, a ma már mosolyt takasztó, pöfögő szerkezetből származnak. Igen, 1885-ben szabadalmaztatta Gottlieb Daimler ezt a „lovaglókocsi" nevű kétkerekűjét, amely a világ első motorbiciklije volt

Jó, de vajon milyen lehetett ez a 100 évvel ezelőtti motorkerékpár? Erről talán akkor kapunk egészen hiteles képet, ha felidézzük az egyik korabeli újság, a német Gartenlaube 1885-ben megjelent cikkét:

„...a motorral nemcsak mindenféle gépeket, mint vízszivattyúkat, gyümölcsmalmokat, tűzoltópumpákat stb. lehet üzemben tartani, hanem előnyösen felhasználható kocsik előrehaladásához, akár sínen haladók, miként közönséges utakon közlekedőkhöz. A Daimler-féle motor feleslegessé teszi a mozgáshoz szükséges fáradságot, és ezért alkalmas közlekedési eszközeinket teljessé tenni. Hogy mi módon történik ez, egy példán akarjuk ezt nagyon röviden ismertetni.

Először is bemutatunk egy ülőkereket, amelyet egy ilyen motor tart mozgásban. A mechanikus elrendezését a Fig. 3. mutatja be. A (B) ülés alatt helyezkedik el az $^1/_2$ lóerős (A) motor, amely a lovagló lába között kényelmes helyet talál. A meghajtáshoz szükséges petróleumot a motor önmagába szívja a (C) tartályból, és a vezetőnek csak az átfolyó mennyiséget kell a (D) csappal szabályozni. Ha a motort indítani akarják, az (E) lámpát kell meggyújtani, és a kurblival megforgatni a motort. Ez az előkészület egy perc alatt megtörtént, a motor csendesen dolgozik, mert az (F) edény felfogja a kipufogást, és

Célegyenesbe fordul az apró motorkerékpár és ifjú vezetője

TORKERÉKPÁR

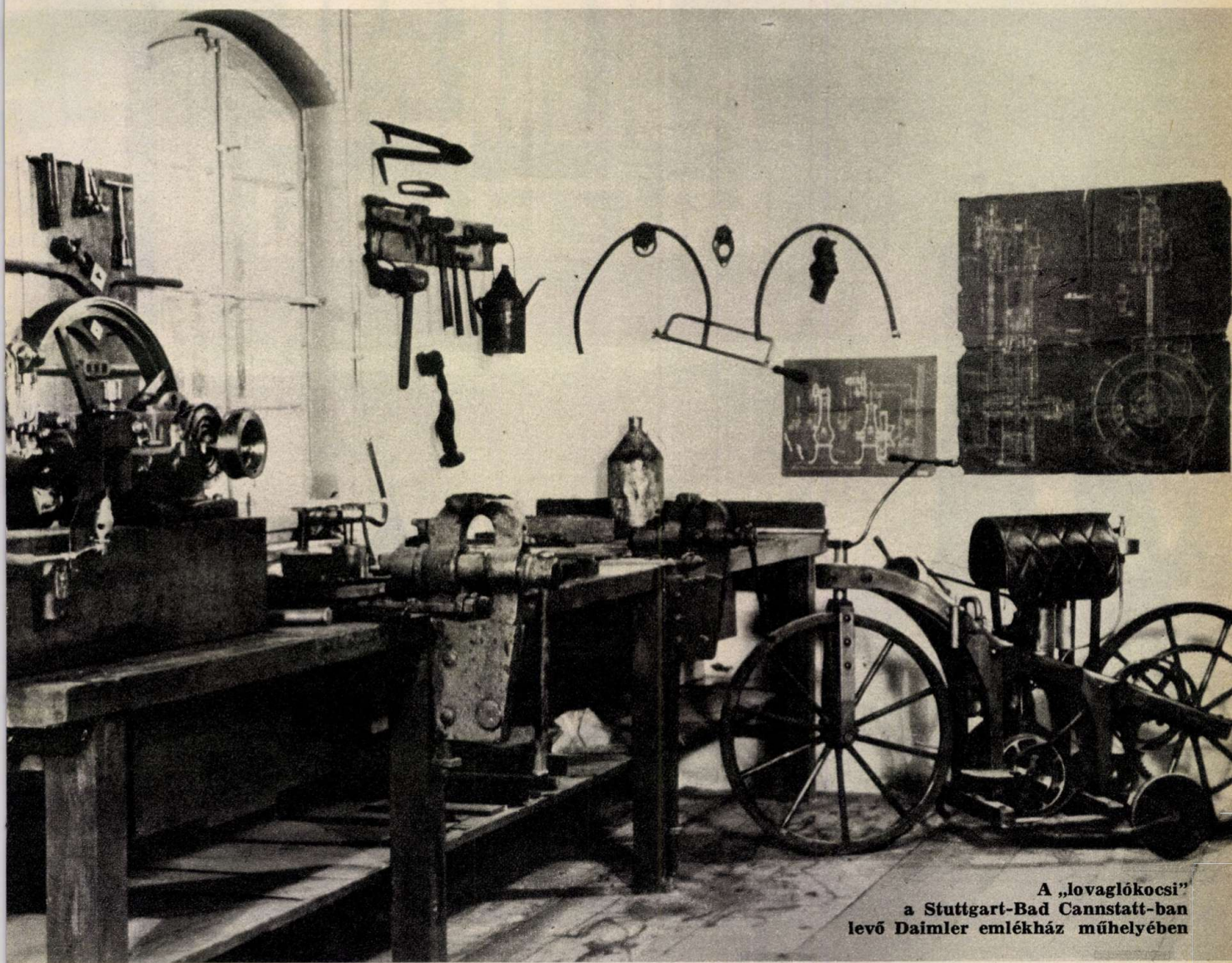

A „lovaglókocsi" a Stuttgart-Bad Cannstatt-ban levő Daimler emlékház műhelyében

ahonnan az (F) csővezeték nyílik. Az acélkerék még áll. Ahhoz, hogy ez mozgásba kerüljön, a vezetőnek kell elfoglalnia a helyét, majd megragadja a kormányt (G), és a motort összeköttetésbe hozza a velocipéddel. Ez pedig a (H) emeltyű, az (I) zsinór és a (K) feszítőhenger által történik úgy, hogy a meghajtószíjat az (L) és az (N) tárcsákhoz feszíti. Az ábrán kon — írja a korabeli tudósító — kétféle szíjtárcsát látunk, amelyek a különböző sebesség elérésére szolgálnak, attól függően, hogy a nagyobb, vagy a kisebb kereket hajtják. A (P) fék az (O) zsinór közvetítésével működtethető. A (H) kar visszahelyezésével a meglazult meghajtószíj és a jármű mozgása véget ér."

Néhány műszaki adat az 1885-ben szabadalmazott Gottlieb Daimler-féle motorról: egyhengeres, négyütemű, léghűtéses, furat-löket 58×100 mm, hengerűrtartalom 264 kdm, teljesítmény 0,5 LE/600 fordulat, súly 90 kg, legnagyobb sebesség 12 km/óra.

Mindebből rögtön kiderül, hogy az eltelt száz év nem múlt el nyomtalanul a motorkerékpárok felett. És szabadjára lehet engedni a képzeletet is: vajon milyenek lesznek ezek a járművek, mondjuk nem is száz, hanem akár csak *tíz év múlva?* . . .

Rózsa György

A KREML MÚZEUMAI

GYÉMÁNTOKKAL DÍSZÍTETT CÁRI KORONA

HINTÓK A XVI–XVII. SZÁZADBÓL

XVI–XVII. SZÁZADI KÖNYVRITKASÁG

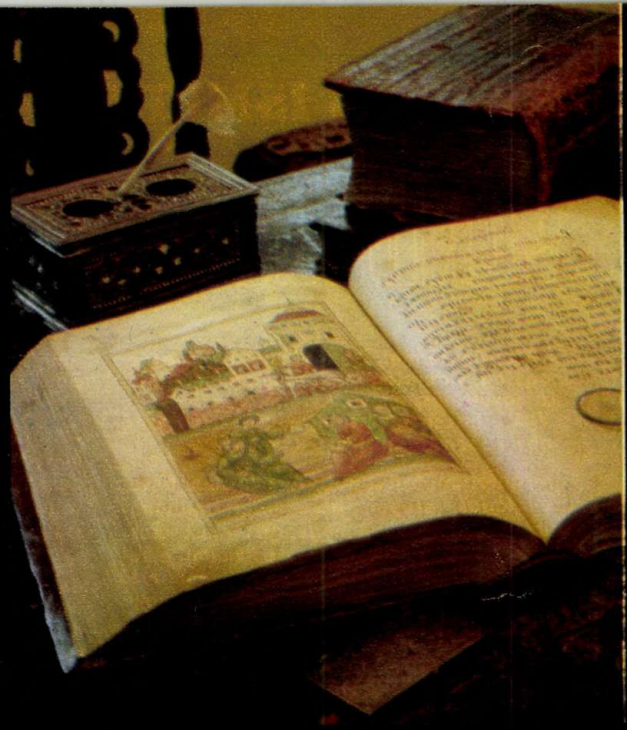

A HÍRES VASZILIJ BLAZSENNIJ TEMPLOM

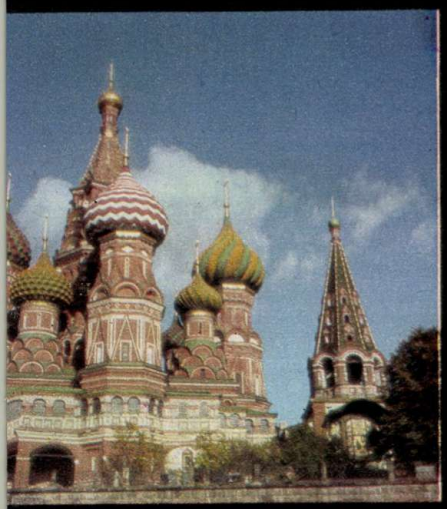

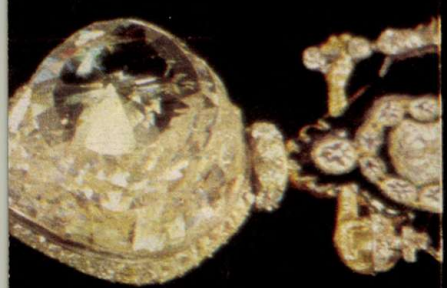

AZ ORLOV GYÉMÁNT

CÁRI KAPU

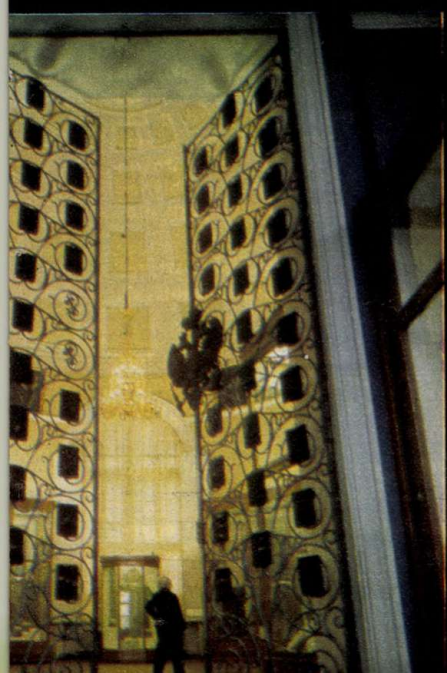

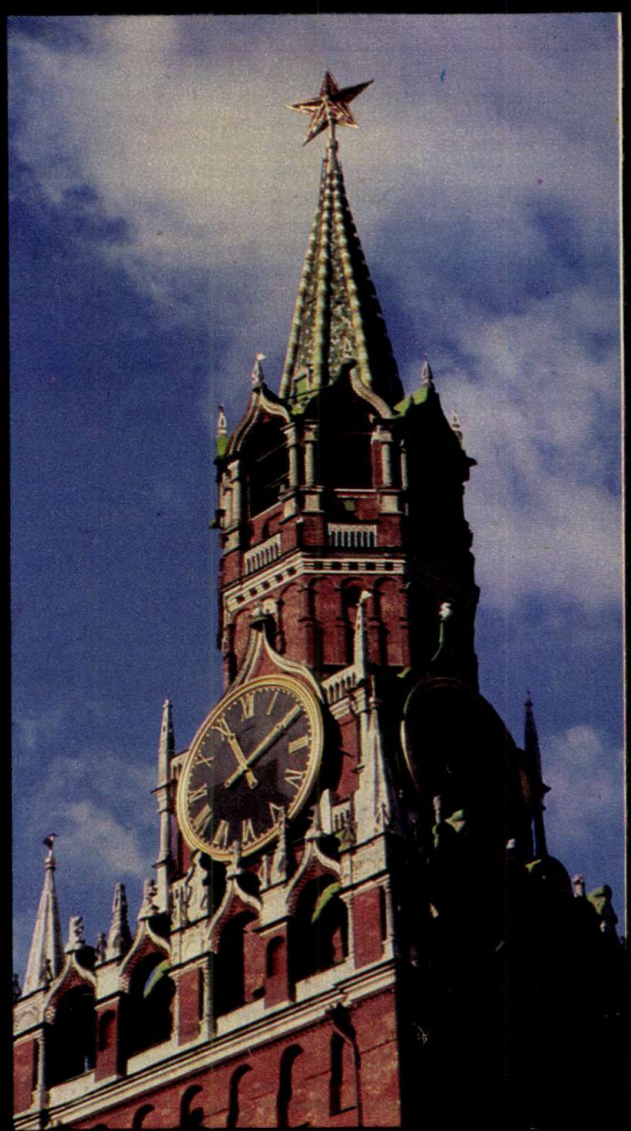

A KREML HÍRES TORONYÓRÁJA

A moszkvai Kreml területén hat múzeum van: a világhírű Kincstár, a XVII. századi életet és iparművészetet bemutató múzeum, a Blagovescsenszkij, Uszpenszkij és Arhangelszkij székesegyházak és a Rizpolozsenyije templom.

A moszkvai Kreml látogatóira a Kincstár van a legnagyobb hatással. A XIV–XIX. században itt volt a moszkvai nagyfejedelmek és az orosz cárok kincstára. Olyan tárgyakat láthatunk itt, amelyek egykor Ivan Kalita, Dmitrij Donszkoj, IV. (Rettegett) Iván tulajdonát képezték... Értékük ma felbecsülhetetlen.

Lehetetlen bővebben leírni minden itt kiállított tárgyat, hiszen mérhetetlen a múzeum gazdagsága. Orosz, nyugat-európai és keleti mesterek készítette dísz- és harci fegyverek, a XI–XX. században készült egyedi arany és ezüst ötvös remekek. Orosz és külföldi asztali- és zsebórák. Drágakövekkel kirakott dohányszelencék, mellettük bizánci kámeák, X–XV. századi csiszolt kövek és zománcképek. A nyugati és keleti uralkodóktól kapott fejedelmi ajándékok. Orosz, bizánci iráni, kínai, francia és angol selymek, brokátok.. Az első moszkvai metropoliták öltözékei, cárok és cárnők koronázási ruhái. Láthatók Borisz Godunov és Nagy Péter trónjai. És itt van a világ legnagyobb hintógyűjteménye. Orosz, német, osztrák, francia munkák... A legrégebbi hintó angol mesterek alkotása. Erzsébet angol királynő ajándékozta Borisz Godunovnak.

A Kincstár legnevezetesebb kiállítási tárgya Monomah „sapkája". A monda szerint Vlagyimir Monomah kijevi fejedelem kapta Constantin bizánci császártól. A szakemberek egybehangzó véleménye szerint Monomah „sapkája" egyedülálló művészeti alkotás. A díszítés jellege, a munka finomsága és a látványos megjelenés arra enged következtetni, hogy XIII. századi keleti mester munkája. Monomah „sapkájával" koronázták Rettegett Iván cárt. Az orosz cárok közül utolsóként Nagy Péter viselte.

A nyugati eredetű kiállítási tárgyak közül kiemelkedik a nürnbergi ezüstművesek munkája. Ez a világ egyik legnevezetesebb ilyen – 250 darab-

ból álló gyűjteménye. A XVI–XVII. századi angol ezüstművesek Kremlben őrzött alkotásait úgyszintén a legjobbaknak tartják az egész világon. Angliában alig maradt ebből a korszakból származó ezüstedény, mert a polgári forradalom idején beolvasztották, és pénzt vertek belőlük, hogy ki tudják fizetni a katonák zsoldját.

Most pedig szóljunk néhány szót a három székesegyházról. Az Uszpenszkij nem csupán múzeum, hanem az orosz építészet kiváló alkotása, az Orosz Állam főszékesegyháza volt mindaddig, amíg Nagy Péter át nem helyezte az ország fővárosát Moszkvából Pétervárra. Felbecsülhetetlen értékű műkincsgyűjteményt őriznek itt: a XI–XII. századi óorosz festészet remekműveit, orosz, bizánci és balkáni mesterek által festett egyedülálló ikongyűjteményt. Ez az egyetlen olyan hely Moszkvában, ahol a nagy Dioniszij freskói láthatók. A székesegyházban őrzik Rettegett Iván faragott trónját és a XVII. századból származó, bronzból öntött baldachint.

Az Arhangelszkij székesegyház hosszú ideig a jeles orosz történelmi személyiségek temetkezési helye volt. Itt temették el a tatár–mongol hadakat szétverő Dmitrij Donszkojt, Rettegett Ivánt, Alekszej cárt, Nagy Péter apját. A székesegyház 1508-ban épült, Aleviz velencei építész tervei alapján. Azt tartják, hogy itt látható az óorosz képzőművészet talán legnagyobb portrégyűjteménye, több mint ötven életnagyságú alak, Olga kijevi fejedelemasszonytól és Vlagyimir kijevi fejedelemtől kezdve.

A Blagovescsenszkij székesegyház az óorosz festészet gyöngyszemeinek gyűjteményét őrzi. Köztük Feofan Grek és Andrej Rubljov alkotásait.

A Rizpolozsenyije templomban 1965-ben nyílt meg a múzeum. A XVII. századi életmódot és iparművészetet mutatja be. A gazdag házaknál használatos orosz és külföldi eredetű edényeket, arany és ezüst használati tárgyakat, kézzel írt könyveket, és azt az ezüst sakk-készletet, amely mellett utolsó óráit töltötte Rettegett Iván... Láthatók vadászfegyverek, agancsok, csapdák. Szobabelsők, bútorok...

Nemrégiben fejeződött be a Kreml műemlékeinek restaurálása. Megújult mind a húsz bástya és a külső falak is. A moszkvai Kreml bástyái, tornyai és székesegyházai régi pompájukban ragyognak.

(APN)

KEDVES ISMERŐS

VENDÉGSÉGBEN VIKINÉL

Filigrán termet, kedves mosoly, mozgékonyság, vidámság, temperamentum. Mindez együtt: Eszményi Viktória vagy inkább „Viki", hiszen így szólítjátok posztert kérő vagy éppen baráti leveleitekben.

Izgatottan nyit ajtót, s miközben bevezet tágas, szépen berendezett otthonába, pergő nyelvvel magyaráz: most szoktatja Tomit a bölcsődébe, az imént érkezett haza, épp csak hajat mosott. Nem elégedett a frizurájával, jaj hogy is lenne előnyösebb? Kapkodó kézzel a hajába túr a tükör előtt. A fotózáshoz ideüljön, vagy inkább odaálljon? Közben arrébb tesz egy gitárt, kávéval, cigarettával kínál. A hangja hol a konyhából, hol a fürdőszobából hallatszik.

A fényképezés szertartása alatt körülnézhetek. Az ablakot valódi csipkefüggöny takarja, a fal mellett régi bútorok sorakoznak. A sarokban parányi antik íróasztal. Hófehér falak, meleg színű, kényelmes fotelok, fonott hátú székek, karcsú tálalószekrény, gazdag könyvespolcok: mindez a „Lakáskultúra" lapjaira kívánkozik.

– Lassanként válogattuk össze az egyes bútorokat – meséli később Viki. – Legtöbbjük a bizományiból való. Minden darabhoz fűződik valami kedves emlékünk. Fontos volt számunkra, hogy a lakásunk szép és otthonos legyen, hiszen a munkánk egy részét, a dalok komponálását, tanulását, a szakmai megbeszéléseket, ebben a szobában végezzük. Egyébként is otthonülő típus vagyok.

– Hogyan telik egy napod?

– Reggel hatkor kelek, futok egyet a Duna-parton. Ha fúj a szél vagy esik az eső, itthon gimnasztikázom. Nagyon szeretem a sportot, Balassagyarmaton hat évig gerelyeztem. A reggeli mozgás fontos, abból merítem egész napra az erőmet. Utána elviszem Tomit a bölcsibe. A délelőtt a próbákkal vagy a szokásos intézkedésekkel telik el. Délben itthon ebédelünk.

– Minden nap főzöl?

– Sajnos nem. Legtöbbször hozzuk az ebédet. De szeretek főzni, és enni is!

– Mik a kedvenc ételeid?

– A paprikás krumpli és a sztrapacska. De tegnap isteni hortobágyi húsos palacsintát csináltam! Vannak szakács barátaink, akiktől néha ellesek egy-egy receptet. Az édességeket is imádom, főleg a fagylaltot. A torkom miatt azonban sajnos, csak ritkán ehetek. Ha egy nagyobb munkának, turnénak végére érek, a családom mindig meglep egy fagylaltkölteménnyel. Délután vagy az esti fellépésre készülök, vagy a stúdióba megyek. Éppen most fejeztünk be egy hosszú és feszített munkát. Elkészült a harmadik önálló nagylemezem, amely 1986 elején kerül majd a boltokba. Címe: Veled és nélküled. Tulajdonképpen duettlemez, melyet a férjemmel készítettünk, de amint a címe is utal rá, van mindkettőnknek saját, egyéni pályája, művészete is.

– A dalaid nemcsak az egyéniségedet tükrözik, hanem egyben dokumentumai is életed legnagyobb eseményeinek. A „Vidéki lány vagyok" arra utal, hogy Balassagyarmaton születtél. A „Nekem ő a legszebb" gyermeked születéséről szól.

– Szerencsém van, hogy a férjem írja a dalaimat, de neki is „könnyű" dolga van velem. Horváth Attila, a szövegírónk pedig régi jó barátunk. Így a hétköznapi életem és a munkám összefonódik. De egyébként is jól kiegészítik egymást. A házimunka után jólesik énekelni és fordítva. Ha pedig mindkettőtől „megszabadulok", sokat vagyunk a levegőn. Ott aztán játszunk, csúszunk-mászunk a fiammal, és persze énekelünk.

Harmonikus embernek érzem magam, és szerencsésnek. Most jól megy, és remélem, menni fog még pár évig, hogy megalapozhassam az életünket.

– A te szüleid hogyan fogadták annak idején a választásodat?

– Nem örültek, féltettek. Ma már persze boldogok, de nagyon kritikusak is velem. De nemcsak ők, a gyerekek is. Számtalan levélben reagálnak egy-egy új hajviseletemre, ruhámra, dalomra.

– Válaszolsz ezekre a levelekre?

– Természetesen. Esténként, ha Tamás már alszik, elolvassuk, szétválogatjuk a leveleket. Vannak állandó levelezőpartnereim, akik beszámolnak a tanulmányi eredményeikről, tanácsokat kérnek tőlem. Egy-egy válasz borzasztó felelősség. Ez úton szeretném megkérni a gyerekeket, hogy mellékeljenek levelükhöz megcímzett, felbélyegzett borítékot. Nagyon megkönnyítené a dolgomat, még több levélre tudnék gyorsan válaszolni. És még egy dolog! Tomi születése után rengetegen kértek képet a fiamról. Elnézést kérek azoktól, akiknek nem tudtam küldeni, de összesen nincs annyi képem, amennyire igényt tart a közönség. A legtöbb levelet a Három kívánság című műsor után kaptam. Hamarosan megjelenik a dal kislemezen is, melynek második oldalán Dévényi Tibor énekli élete első számát.

– Úgy tudom, ezzel a lemezzel részt veszel a éhező gyerekek javára indított világméretű mozgalomban.

– Igen, a lemez után járó jutalékot felajánlottuk az úttörőszövetségnek, amely majd eljuttatja oda, ahol a legnagyobb szükség van rá.

– Tehát az egyes ember is tehet valamit?

– Minden nagyobb megmozdulást egyének szerveznek. Ha ezzel a csekély összeggel segíthetek, ha egy vagyok a sok közül, már tettem valamit.

R. Simor Katalin